

Stockholms stads byggnadsnämnd.

Byggnadsnämnden.

Stadshuset, 3 tr., K.; t. 54 05 00 (växel); sessionstid: i regel andra och fjärde onsdagen i varje månad kl. 15.

Byggnadsordningarna för Stockholm av 1725, 1736, 1763 m. fl. år hava efter hand blivit avlösta av nya författningar i enlighet med utvecklings krav.

Uppsikten över den enskilda byggnadsverksamheten samt tomtregleringen i huvudstaden handhades tidigare av magistratens byggnads- och ämbetskollegium samt från år 1849 av dettas arvtagare handels- och ekonomikollegiet. En stadsingenjör hade tillsatts redan år 1636 och den förste stadsarkitekten, Nikodemus Tessin d. ä., utnämndes år 1661.

Närmaste inseendet över byggnadsverksamheten i staden utövas från år 1875 av *Stockholms stads byggnadsnämnd*.

I anledning av därom väckt motion beslöt stadsfullmäktige år 1909 uppdraga åt drätsel-nämndens första avdelning och byggnadsnämnden att efter utredning genom en kommitté (stadsplanekommissionen), bestående av två ledamöter av vardera av bemälda myndigheter, stadens byggnadschef, stadsingenjören, stadsarkitekten, en av kommittén adjungerad, i stadsplanefrågor särskilt sakkunnig person samt tre av stadsfullmäktige utsedda personer, gemensamt uppgöra förslag till revision av stadsplanerna för det dåvarande stadsområdet, särskilt i syfte att befrämja utnyttjandet av stadens gaturegleringsfastigheter. År 1912 uppdrogo stadsfullmäktige åt stadsplanekommissionen att uppgöra förslag till stadsplaner för de tätt bebyggda samhallena inom dåvarande Brännkyrka socken, ävensom plan till huvudtrafikleder dem emellan.

Stadsplanekommissionens arbete utsträcktes emellertid så småningom från dess ursprungliga uppgift, exploaterandet av dess gaturegleringsfastigheter, till att avse stadsområdets planering överhuvud. Med hänsyn härtil beslöt stadsfullmäktige den 6 december 1920 att fr. o. m. 1921 ersätta stadsplanekommissionen med en självständig förvaltningsnämnd, Stockholms stads stadsplanenämnd. År 1925 överflyttades ytterligare till nämnden handläggningen av vissa av de trafikrörelser, som dess förrinnan handhåfts av den av stadsfullmäktige tidigare tillsatta trafikkommissionen, vilken samtidigt därmed upphörde.

Då den rådande uppdelningen av plan- och byggnadsfrågornas behandling på dels en byggnadsnämnd och dels en stadsplanenämnd visat

sig vara förenad med olägenheter, uppdrog stadskollegiet hösten 1951 åt stadskansliets organisationsavdelning att utreda frågan om en lämpligare organisation av stadsplaneväsendet i Stockholm. Sedan sådan utredning verkstälts, ha fullmäktige den 11 januari 1954 beslutat, att stadsplanenämnden och byggnadsnämnden skola sammanföras till en gemensam nämnd, byggnadsnämnden (Utl. 1954: nr 1).

Enligt k. byggnadsstadgan den 30 juni 1947, som trädde i kraft den 1 januari 1948, skall byggnadsnämnden övervaka efterlevnaden av byggnadslagen, byggnadsstadgan, stadens byggnadsordning och övriga i staden gällande författningar angående stadens byggnadsväsen samt fullgöra vad enligt berörda författningar ankommer på nämnden, ävensom i övrigt handhåva de uppgifter som i laga ordning överlämnas åt nämnden.

Det åligger nämnden bl. a. att med uppmärksamhet följa byggnadsverksamheten och den allmänna utvecklingen i staden och dess omgivning samt låta verkställa erforderliga utredningar rörande de förhållanden, som äro av betydelse för en ändamålsenlig planläggning av stadens område; att ombesörja upprättande eller ändring av generalplan; att tillse att stadsplan i mån av behov upprättas och att åtgärder vidtagas för att erforderliga ändringar i gällande stadsplan må komma till stånd; att uppgöra byggnadsordning samt, då anledning förekommer, upptaga fråga om ändring därav; att handlägga frågor om tomtindelning eller ändring därav; att öva noggrann tillsyn över byggandet; att övervaka efterlevnaden av gällande nybyggnadsförbud; samt att i allmänhet söka främja en för staden gänelig utveckling av dess bebyggande och för detta ändamål hos vederbörande myndigheter väcka de förslag och göra de framställningar, som finnas nödiga. Nämnden har sålunda att meddela byggnadslov för till-, på- eller ombyggnad, ändring som berör byggnads konstruktion eller lokalers storlek och anordning, användning av byggnad eller del därav till väsentligt annat ändamål än det, var till den förut varit använd eller som finnes angivet å fastställt ritning, fastighets inhägnande, rivning av byggnad m. m. För vissa allmänna byggnader erfordras dock icke byggnadslov, men nämnden skall beredas tillfälle att yttra sig även beträffande sådan byggnad. Till nämndens handläggning höra vidare frågor rörande vissa hissar och skyltar.

Nämnden äger meddela föreläggande om borttagande eller ändring av byggnad eller vidtagande av annan åtgärd samt fastställa vite för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet till

efferrättelse ävensom föreskriva åtgärds vidtagande vid äventyr, att densamma i händelse av tredska verkställes genom nämndens försorg på den tredskandes bekostnad.

Genom nämndens försorg skall upprättas karta över staden, upptagande de särskilda tomterna och stadsägorna med därå befintliga byggnader. Å kartan skall varje nybyggnad, som ej är att anse såsom tillfällig, till sina gränser utmärkas så snart ske kan efter byggnadens uppförande. När byggnad rivits eller nedbrunnit, skall kartan ändras i enlighet därmed.

Nämnden består i enlighet med § 10 i byggnadsstadgan och k. m:ts beslut den 23 juli 1954 fr. o. m. den 1 januari 1955 av nio ledamöter och lika många suppleanter med en mandattid av fyra år. Av ledamöterna utser magistraten en jämte en suppleant samt stadsfullmäktige de övriga. Till ledamöter böra utses personer, som kunna antagas vilja främja ett sunt byggnadsväsen och god byggnadskultur i övrigt. I nämnden bör också praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål vara företrädd. Den ledamot magistraten utser bör väljas bland magistratens ledamöter. Vid stadsfullmäktiges beslut om nämndsammanslagningen har förutsatts, att borgarrådet för stadsbyggnadsroteln av fullmäktige alltid väljes till ledamot. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, utses ny ledamot för den tid, som återstår för den avgångne. Nämnden väljer inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder, varvid också förutsatts, att borgarrådet för stadsbyggnadsroteln skall utses till ordförande. Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1955—1958 ägde rum den 20 dec. 1954. Magistratens val av ledamot och suppleant för samma år förrättades den 3 jan. 1955.

För förberedande behandling av vissa ärenden kan byggnadsnämnden utse särskilda delegerade.

För tillsynen över hissar har nämnden till sitt biträde särskilda av nämnden förordnade hissbesiktningsmän (se sid. 180).

Beträffande den under byggnadsnämnden lydande förvaltningsorganisationen har fullmäktige den 7 december 1954 beslutat, att de tre tidigare självständiga stadsarkitekt-, stadsingenjör- och stadsplanekontoren skola sammanslås till ett gemensamt stadsbyggnadskontor med en stadsbyggnadsdirektör som chef. Det nya kontoret skall indelas i kanslibyrå, utredningsbyrå, stadsplanebyrå, trafikbyrå, byggnadslovsbyrå, byggnadsinspektionsbyrå och stadsmättningsavdelning (Utl. 1954: nr 389). I omorganisationsförslaget har förutsatts, att på ett senare stadium en längre gående sammanslagning skall ske, innebärande att stadsplanebyrån och trafikbyrån förenas till en planavdelning samt byggnadslovsbyrån och byggnadsinspektionsbyrån till en byggnadsavdelning.

I avvaktan på att den nu beslutade organisationen hinner genomföras och därmed förbunden omfördelning av personalen ske, redovisas i föreliggande upplaga av kommunalkalendern hittills befintliga avdelningar med tillhörande personal.

Författningar m. m. Byggnadslag 30 juni 1947 (Kfh 1948: sid. 344), med ändr. K. byggnadsstadga 30 juni 1947 (Kfh 1948: sid. 371), med ändr. K. brev 23 juli 1954 ang. utökning av antalet ledamöter i Stockholms stads byggnadsnämnd (Kf 1954: nr 53). Byggnadsordningen för Stockholms stad 14 nov. 1934, med ändr. (Kfh 1946: sid. 716)¹⁾. Lag 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad, med ändr.

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 3,420,608 kr. (därav engångs 77,978 kr.); inkomster: driftbudgeten 1,2945,00 kr.

Byggnadsnämndens ledamöter

(för åren 1955—1958).

Ordförande.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

Larsson, Yngve G. R., fil. dr.

Övriga ledamöter.

Hedelius, A. G., rådmän (utsedd av magistraten).

Olsson, Ivar S., ombudsman, stadsfullm.

Osbjör, A. A., förste postassistent, stadsfullm.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Rosenberg, S. F., handelsträdgårdsmästare, stadsfullm.

Stadig, A. G., ombudsman, stadsfullm.

Thörnlund, J. A. F., redaktör, stadsfullm.

Suppleanter²⁾.

Bengtsson, O. F., direktör.

Danielson, P. G. F., direktör, stadsfullm.

Hallerby, N. E., redaktör, stadsfullm.

Hector, C. H. D. H., rådmän (utsedd av magistraten).

¹⁾ Förslag till ny byggnadsordning framlades av byggnadsnämnden år 1950 men har ännu ej prövats av stadsfullmäktige eller överståthållarämbetet.

²⁾ Enligt nämndens beslut skola vid förfall för någon av de av stadsfullmäktige utsedda ledamöterna såsom ersättare inkallas: för ordföranden eller någon av ledamöterna hrr Olsson, Stadig och Thörnlund suppleanterna hrr Sönberg, Bengtsson, Severinsson, Jönsson, Hallerby, Helin, Danielson och Nilsson; för vice ordföranden eller någon av ledamöterna hrr Osbjör och Rosenberg suppleanterna hrr Hallerby, Helin, Danielson, Nilsson, Sönberg, Bengtsson, Severinsson och Jönsson; för ledamoten hr Ossbahr suppleanterna hrr Danielson, Nilsson, Hallerby, Helin, Sönberg, Bengtsson, Severinsson och Jönsson.

Helin, P. F., fil. mag.

Jönsson, T. J., förbundssekreterare.

Nilsson, Einar M., direktör, stadsfullm.

Severinsson, G., direktör.

Sönberg, E. Hj. H., tillsyningsman.

Sekreterare.

Evæus, H. V., byggnadssekreterare; mottagnings-tid: 9—11 (se nedan).

Byggnadsnämndens delegerade.

Byggnadsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; Hedelius, A. G.; Osbjer, Å. A.; Ossbahr, G. P.; Stadig, A. C.

Suppleanter: Hallerby, N. E.; Hector, C. H. D. H.; Nilsson, Einar M.; Severinsson, G.; Thörnlund, J. R. F.

Tjänstedelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; Danielson, P. G. F.; Larsson, Yngve G. R.

Revisorer.

Gemensamma för fastighetsnämnden m. fl. (se sid. 154).

Byggnadsnämndens namnberedning.

Byggnadsnämnden beslöt år 1920 uppdraga åt en särskild beredning att uppgöra och till nämnden avgiva förslag till namn å gator, allmänna platser och kvarter. Namnberedningen består dels av sex av byggnadsnämnden valda ledamöter, dels av en ledamot vald av skönhetsrådet, dels ock av fastighetsregisterföraren, stadsarkitekten och stadsingenjören. Den 13 mars 1948 beslöt byggnadsnämnden, att mandattiden för de av nämnden valda ledamöterna i beredningen skulle fr. o. m. år 1949 omfatta fyra år. Byggnadsnämndens senaste val av ledamöter, för åren 1953—1956, ägde rum den 16 december 1952.

Ledamöter.

Ahnlund, N. G., professor, Ek, V. E., f. d. sekreterare, ordf., Langenfelt, P. G. L. M., fil. dr., Staf, N. O. B., stadsarkivarie, Wänggård, E. S., verkställare, Wessén, E. G. A., professor (utsedda av byggnadsnämnden); Selling, C. G. A., stadsantikvarie (utsedd av skönhetsrådet); fastighetsregisterföraren; stadsarkitekten; stadsingenjören.

Sekreterare (1,656 kr.).

Schück, A. H., docent.

Registrator (708 kr.).

Rasmusson, F. R. F., ff. arkivarie.

Byggnadsnämndens expedition.

(Expeditionen ingår till sin huvuddel i den nya organisationens kanslibyrå.)

Stadshuset, 3 tr., K.; t. 54 05 00 (växel); expeditionstid: 9,30—15 (lördagar och dag före helgdag 9—13,30).

Expeditionen chef är byggnadssekreteraren, vilken bl. a. åligger att föra protokoll vid nämndens sammanträden, att uppsätta beslutade skrivelser, att avgiva utlåtanen samt att inför nämnden föredraga ärenden angående tjänstesörsmål, namnförslag, hissar m. m. Enligt förordnande av överståthållarämbetet på framställning av nämnden äger byggnadssekreteraren att i nämndens ställe besluta bifall till ansökningar om utfärdande av tillståndsbrev för begagnande av hiss.

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 152,847 kr.; inkomster: driftbudgeten 55,900 kr.

Byggnadssekreterare (37).

Evæus, H. V.

Kontorsskrivare (13).

Elmgren, Ulla A. L.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbitråde.

Förste expeditionsvakt (12).

Persson, K.-E.

En expeditionsvakt.

Stadsbyggnadskontoret.

Stadsbyggnadsdirektör (B 22).

Sidenbladh, K. G. E. (förordn. t. o. m. ²⁸/2 1961).

Stadsarkitektkontoret.

(Uppdelas i den nya organisationen i byggnadslovsbyrå och byggnadsinspektionsbyrå.)

Stadshuset, 3 tr., K.; t. 54 05 00 (växel); expeditionstid: 9,30—15 (lördagar och dag före helgdag 9—13,30).

Stadsarkitektkontorets chef är stadsarkitekten, vilken bl. a. har att, efter beredning med biträde av vice stadsarkitekten, byråarkitekten, övriga arkitekter samt överingenjören, inför nämnden föredraga till nämndens verksamhetsområde hörande ärenden. Stadsarkitekten åligger i huvudsak att avgiva yttranden över till nämnden från andra myndigheter remitterade ärenden, att granska förslag till stadsplaner, att framlägga förslag till erforderliga ändringar av byggnadsföfatningarna, att handlägga inkomna ansökningar om tillstånd till nybyggnader m. m. samt att besiktiga och godkänna avslutade byggnadsföretag. Stadsarkitekten och överingenjören äga, enligt särskilt uppdrag, i byggnadsnämndens ställe be-

BN

sluta bifall till ansökningar av ringa vikt eller av uteslutande teknisk art. Vice stadsarkitekten biträder stadsarkitekten med förekommande göromål och är stadsarkitektens ställföreträdare.

Å stadsarkitektkontoret ombesörjes inkomna handlingars registrering. Avgifter för byggnadslov, protokolls lösen m. m. uträknas och uppbäras, varjämte å kontoret verkställas de förberedande utredningar, som erfordras i samband med byggnadslovs meddelande.

Författningar m. m. Taxa 30 nov. 1935 å avgifter för hos byggnadsnämnden begärda byggnadslov, besiktningar m. m., med ändr. (Kf 1935: nr 50, 1954: nr 65). Taxa 21 maj 1920 å avgifter, som skola till Stockholms stads kassa erläggas för erhållande av hos stadens byggnadsnämnd rekvirerade kopior av ritningar (Kf 1920: nr 82).

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 874,420 kr.; inkomster: driftbudgeten 495,600 kr.

Vice stadsarkitekt (B 15)

(tillika förordnad stadsarkitekt).

Oelrich, N. E.; mottagningstid: 14—16 (utom onsdagar och lördagar).

Byråarkitekt (33).

Danielsson, P. E.; mottagningstid: 14—16 (lördagar 13—14).

Arkitekter (31).

Leffler, E.; Trovik, E. M.; mottagningstid: 14—16 (lördagar 13—14).

Arkitekt (9,684 kr.).

Löndahl, f. Wellenius, Ingrid.

Biträdande arkitekt (25).

Vakant, *tf.* Norström, K. G. P.

Planteringsinspektör (7,008 kr.).

(Deltidstjänst.)

Larsson, B.; mottagningstid: onsdagar—fredagar 14—16.

Färgkonsulent (7,008 kr.).

(Deltidstjänst.)

Aijmer, L. A. T.; t. 50 60 20.

Arkitekt (6,300 kr.).

(Halvtidstjänst.)

Petterson, T. G. W.

Överingenjör (B 17).

Lindqvist, H. Hj. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1956); mottagningstid: 14—16 (utom lördagar).

Byråingenjör (33).

Vakant, *tf.* Dahlberg, G. A.

Byggnadsinspektörer.

Dahlberg, G. A. (31), *tjl.* (se ovan), *tf.* Rustan, A. L.; Kumlien, C. G. V. (31); Grange, A. D. (31); Rustan, A. L. (28), *tjl.* (se ovan), *tf.* Magnusson, N.-E. O.; Larsson, A. G. (28); Lundberg, P. G. B. (28); Koritz, H. (28); Björkman, C.-O. (28); Karis, A. G. (28); Onno, K. K. (10,236 kr.).

Biträdande ingenjör (10,800 kr.).

Carlquist, Å. C.-A.

Förste kontorsskrivare (Ex. 16).

Adding, f. Östergren, Brita.

Kontorsskrivare (13).

Vakant, *tf.* Bergström, Brita H.

En kontorsskrivare, tre kanslibiträden, två kontorsbiträden, en expeditiönsvakt.

Förste kontorsskrivare (16).

Myrberg, Britta M. K. (arkivet).

Två ritbiträden.

Hissbesiktningsmän.

Enligt k. förordning den 15 oktober 1909 ägde överståthållarämbetet att för inspektion av hissar inom Stockholm (med undantag av de offentliga hissarna) utse särskilda inspektörer och för dem utfärda taxa och instruktion.

Jämlikt nu gällande k. kung. den 25 augusti 1947 om ändrad lydelse av vissa delar av kungörelsen den 3 november 1939 angående anordnande och begagnande samt tillsyn av vissa hissars skall tillsynen över anordning, beskaffenhet och begagnande av hiss i stad, med undantag för statsverkets byggnader, äligga vederbörande byggnadsnämnd samt i övrigt länsstyrelse (tillsynsmyndighet). Kostnaderna för tillsyn av hiss skola gäldas av hissens ägare enligt grunder, som för Stockholm bestämmas av överståthållarämbetet. Byggnadsnämnden meddelade den 30 november 1954 förordnande för nedanstående personer att vara hissbesiktningsmän tills vidare under år 1955.

Författningar. Ö.Ä:s kung. 21 mars 1910 med instruktion för de [inspektörer], som Ö.Ä. utser för tillsyn och besiktning av hissars (Kf 1910: nr 26). Ö.Ä:s taxa 20 dec. 1939 å ersättning åt av Ö.Ä. anlitade hissbesiktningsmän, med ändr. K. kung. 3 nov. 1939 ang. anordnande och begagnande samt tillsyn av vissa hissars, med ändr.

Hissbesiktningsmän.

Stéenmark, K. M. A., civilingenjör (för östra distriktet: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.); t. 61 82 52.

Wrethagen, E., ingenjör (för norra distriktet: Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Matteus och

Johannes förs. samt förutv. Hötorgsroten av Klara förs.); t. 53 08 18.

Nilsson, K. O. Hj., civilingenjör (för västra distriktet: Jakobs, Kungsholms, S:t Görans, Essinge, Västerleds, Bromma och Spånga förs.); t. 51 57 23.

Thoräus, E. S., civilingenjör (för södra distriktet: Storkyrkans, Katarina, Sofia, Maria Magdalena, Högalids, Brännkyrka och Enskede förs. samt förutv. Klara kyrkorote); t. 43 89 12.

Stadsplanekontoret.

(Uppdelas i den nya organisationen i huvudsak på utredningsbyrå, stadsplanebyrå, trafikbyrå, varjämte expeditionen i huvudsak överföres till den nya kanslibyrån.)

Hantverkargatan 3, K.; t. 54 03 60 (växel); Expeditionstid: 10—14,30 (lördagar och dag före helgdag 10—13,30; sommartid 10—12,30).

Stadsplanekontoret har att upprätta och vidmakthålla generalplan i den mån så erfordras till ledning för närmare planläggning beträffande stadens ordnande och bebyggande, att upprätta och vidmakthålla stadsplan eller föreslå ändring därav, i den mån det genom stadens utveckling påkallas för den närmare regleringen av bebyggelsen, så och utomplansbestämmelser, att verkställa de utredningar samt avgiva yttrande i de ärenden som remitteras till kontoret, samt att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom kontorets verksamhetsområden samt att härvid framställa förslag till påkallade åtgärder.

Expeditionen.

Stadsplanesekreterare (35).

Calmfors, S. H.

Förste kammarskrivare (23).

Parwe, A. B. L., tjl. (se sid. 199), *tf. Hellström, R. O.*

Förste kontorsskrivare (16).

Blücher, f. Larsson, A. Linnéa L.

Kontorsskrivare (13).

Aspegren, f. Stål, Brita M. V.; Parwe, f. Skeppström, Britt L.

Tre kanslibiträden, två kontorsbiträden, två expeditionsvakter, ett expeditionsvaksbiträde.

Trafikavdelningen.

Förste ingenjör (B 14).

af Klercker, C.-H. N.

Förste byråingenjör (37).

Lundberg, S. I.

Byråingenjörer (33).

Brundin, F., tjl., *tf. Vikander, J. S.; Larsson, E. O.*

Ingenjörer (28).

Meyer, N. S.; Trulsson, K. G. W.; Sundqvist, S. Y. H.; Rosén, N. T. I. (Ex.); en vakant, *tf. Stigstedt, B. S. B.*

Ingenjörer (14,436—8,628 kr.).

Wahlquist, E. V.; Åberg, B. G. O.; Kinnunen, Y.; Nyström, G. M.

Biträdande ingenjörer (25).

Wikell, T. G. W.; Stigstedt, B. S. B., tjl. (se ovan), *tf. Enbrant, E. C. A.; en vakant, tf. Iwarson, A. N. I.*

Biträdande ingenjör (10,800 kr.).

Wäringe, J. R. S.

Underingenjörer (Ex. 23).

Iwarson, A. N. I., tjl. (se ovan), *tf. Welander, U. L. H.; en vakant, tf. Svedlund, A. A.; en vakant.*

Underingenjörer (11,376—9,684 kr.).

Stolberg, W.; Holmberg, G. E. G. C.

Ritare (7,776 kr.).

Welander, U. L. H., tjl. (se ovan), *tf. Svensson, K. D.*

Mättningsförmän (16).

Andrén, E. (åtnjuter avlönning enl. lönegrad 20); **Bäckström, K. F.; Larsson, T. B.**; en vakant, *tf. Bengtsson, R. T. S.*
Fjorton mättningsbiträden.

Innerstadsavdelningen.

Förste arkitekt (B 14).

Vakant, *tf. Westman, T. G.*

Förste byråarkitekt (35).

Langendal, A. V.

Byråarkitekter (33).

Holmgren, P.; Westman, T. G., tjl. (se ovan), *tf. Hultman, T. H.; en vakant (Ex.), tf. Grafström, N. H. E.*

Arkitekt (Ex. 31).

Stäck, J. M., tjl. (se sid. 182), *tf. Hedlund, J. H. B.*

BN

Arkitekter (15,528—12,600 kr.).

Alfreds, B.; Rosén, N. A.; Deurell, C.-O.; Johnson, T. K.; Hultman, T. H., tjl. (se sid. 181), *tf.* Fries, H. K. A. I.; Gezelius, B. J.; en vakant.

Ett kanslibiträde.

Förorts- och generalplaneavdelningen.

Förste arkitekt (B 14).

Vakant.

Förste byråarkitekt (37).

Uddenberg, H. H.

Stadsplanearkitekt (B 15)

(nuv. inneh. g 25).

Bergentz, T. G.

Byråarkitekt (33).

Karlén, E. B.

Byråarkitekt (15,528 kr.).

Stäck, J. M.

Byråingenjör (33).

Edgren, A. F., tjl., *tf.* Kullström, G. E.

Arkitekter.

Stenby, K. J. B. (31); Hedlund, J. H. B. (Ex. 28), tjl. (se sid. 181), *tf.* Folmer, A. E.

Arkitekter (14,436—12,600 kr.).

Ekeberg, E. G. A.; Åberg, D. N. M.

Underingenjörer (9,684 kr.).

Enbrandt, E. C. A., tjl. (se sid. 181), *tf.* Bäckström, f. Axelsson, Astrid M.; Öjby, H. E. E.

Ritare (Ex. 16).

Welander, U. L. H., tjl. (se sid. 181), *tf.* Arv-säter, K. K. I.

Kontorsskrivare (13).

Sjöberg, f. Kolthoff, Barbro E.

Gemensam teknisk personal.

Biträdande ingenjör (25)

(nuv. inneh. 26).

Lagerheim, K. A. L.

Ritare.

Björk, A. N. (19); Pravitz, J. M. E. (Maja) (19); Höjer, f. Andersson, Elly M. (16).

Förste modellör (16).

Nilsson, Rut M.

Fem första ritbiträden, fem modellörer, tjugnen ritbiträden.

Stadsingenjörskontoret.

(Ingår i den nya omorganisationen under benämningen *stadsmåtningsavdelningen*, till vilken skall hänföras även viss måtnings- och ritpersonal från det tidigare stadsplanekontoret.)

Stadshuset, 3 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel) expeditionstid: 9,30—15 (lördagar och dag före helgdag 9,30—13).

Å magistratens stat fanns tidigare uppförd en stadsingenjör, första gången omnämnd år 1636, vilken efter byggnadsstadgans tillkomst år 1874 överfördes på drätselnämndens första avdelnings stat. Denne övervakade såsom offentlig ämbetsman enskildas tomt- och byggnadsärenden, men var på samma gång drätselförvaltningens tjänsteman. I sin förra egenskap uppbär han ersättning enligt taxa. År 1898 uppfördes emellertid kontoret på stadens stat, varvid dessa sportler indrogos till stadskassan.

Stadsingenjörskontoret åligger att i enlighet med fastställd instruktion och gällande författningar rörande städernas fastighetsbildning, måtningsväsende och bebyggande verkställa tomtmåtnings- och avstyckningsförrättningar samt utarbета förslag till tomtindelnings, utfärda karta för nybyggnad, verkställa utstakning och kontroll av nybyggnader i såväl höjd- som planläge, gatu-, tunnel- och brostakningar samt att utföra de arbeten i övrigt, som ankomma på måtningsman i stad. Vidare åligger det kontoret att omhändervä stadens kartverk, därvid kontoret skall utföra de arbeten, som ligga till grund för upprättande av bladindelade kartverk och kartor för fastighetsbildning, stadsplaner, redovisning av olika slags ledningar samt sådana karta som avses i 2 kap. 7 § byggnadsstadgan, att vidmakthålla, komplettera och i erforderlig utsträckning utvidga över staden upprättade triangel-, polygon- och avvagningsnät, att tillhandagå stadens myndigheter med upplysningar, utfärdande av kartkopior m. m. dylikt, att avgiva infordrade yttranden angående stadsplane-, tomtindelnings- och byggnadsärenden samt att till överståthållarämbetet avgiva yttranden i till kontoret hänskjutna frågor angående adressnummer.

Alla måtningar, vare sig de utföras för fastighetsbildningen eller för kartverket, äro numera anslutna till stadens triangelnät, vilket upprättades under åren 1907—1911 av den för detta ändamål inrättade triangelmåtningsnämnden och sedan väsentligt vidgats. Kontorets ingenjörer och biträdande ingenjörer skola hava den i § 15 instruktionen för stadens stadsingenjörskontor stadgade kompetensen.

Stadsområdet har med avseende å fastighetsbildningen upplåtits i särskilda måtningsdistrikt, vart och ett med en måtningsman såsom föreståndare och med åliggande för honom att föredradsvis inom distriktet verkställa förekom-

mande fastighetsbildningsförrättningar och därmed sammanhörande arbeten.

Författningar. K. förordning 17 dec. 1920 ang. sättet för utförande av vissa mättningsarbeten m. m. (mättningsförordning), med ändr. K. kung. 26 juni 1936 med vissa föreskrifter om mättningsväsendet och fastighetsregisterväsendet i rikets städer, med ändr. Mätningstaxa för Stockholm, fastställd av k. m:t 16 jan. 1953 (Kf 1953: nr 3).

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 2,393,341 kr. (därav engångs 77,978 kr.); inkomster: driftbudgeten 743,000 kr.

Stadsingenjör (B 19).

Jörbeck, B. A. (förordn. t. o. m. ^{30/9} 1956); mottagningstid: 10—12.

Expeditionen.

Stadshuset, 3 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel).

Förste kontorsskrivare (16).

Johnsson, f. Sjudin, Margaretha E.

Kontorsskrivare (13).

Skyllberg, Rut M.

Förste expeditionsvakt (12).

Eilander, K. E. I.

Två kontorsbiträden, ett expeditions-vaktsbiträde.

Arkivet.

Stadshuset, 3 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel).

Biträdande ingenjör och arkivarie (25).

Segerström, S. T. M., tjl. (se sid. 192), *tf.* Rasmussen, F. R. F.

Arkivexpeditionen.

Förste kontorsskrivare (16).

Axelsson, G. S.

Två kanslibiträden, en expeditionsvakt.

Avdelningen för fastighetsbildning.

Föreståndare för mättnings-distrikt (33).

Holmberg, S. H. (1:a distr.); Jacobson, B. R. E. (2:a distr.); Stangenberg, G. M. J. J. (3:e distr.); Höök, A. E. I., tjl. (se nedan), *tf.* Björkman, C. E. E. (4:e distr.).

Biträdande ingenjörer (25).

Kriström, S. O.; Magnusson, N.-E. O. tjl. (se sid. 180); Blomstedt, B.; Jaunsems, W. (Ex.).

Underingenjör (9,684 kr.).

Gustavsson, G. R.

Fyra ritbiträden.

Mättningsavdelningen.

Förste byråingenjör (35).

Lennerheim, E. J. I. (M.)

Stomnätsavdelningen.

Ingenjör (31).

Meisters, P.-A.

Biträdande ingenjör (25).

Rosengren, L. G. B.

Underingenjör (23).

Dahlborg, R. S.

Underingenjör (9,684 kr.).

Tranmo, S.

Ritare (19).

Schriwer, f. Holm, Frideborg D. L.

Utstakningsavdelningen.

Ingenjör (28).

ter Schiphorst, J. W.

Underingenjör (Ex. 23).

Edlund, A. M.

Konstruktör (21).

Tranmo, S., tjl. (se ovan), *tf.* Pettersson, S. I.; Lundström, E.

Två ritbiträden.

Detaljmättningsavdelningen.

Underingenjör (Ex. 23).

Rohmer, F. E.

Femton mättningsförmän, fyrtiotre mättningsbiträden.

Kartografiska avdelningen.

Byråingenjör (33).

Björkman, C. E. E., tjl. (se ovan), *tf.* Höök, A. E. I.

Underingenjör (9,684 kr.).

Gramén, Å. S.

Ritare (16).

Reiher, f. Hammarbäck, Hulda S.

Första ritbiträden (13).

Brandel, Maria J.; Haraldson, f. Ahlborn, Maikki T. G.; Håkansson, f. Backman, Jonny A.; Taunson, Agnes.

Trettiofyra ritbiträden, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

Stockholms stads gatunämnd och i samband därmed stående institutioner.

Gatunämnden.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel). Nämnden sammanträder vanligen första och tredje helgfria onsdagen i varje månad 15,15.

I samband med drätselnämndens ombildning till stadens centrala finansmyndighet överflyttades flertalet av de icke direkt finansiella angelägenheter, vilka förut handhåfts av drätsel-nämnden, till en nyinrättad nämnd, *Stockholms stads gatunämnd*, vilken trädde i verksamhet den 10 april 1920. Denna nämnd utgör sålunda väsentligen en fortsättning av den förutvarande drätsel-nämndens andra avdelning; dock med den skillnaden att till gatunämnden överförs jäm-väl brandväsendet, vilket förut sorterades under drätsel-nämndens första avdelning, samt vidare att byggnadskontorets arkitektur- och hamnavdelningar samt vattenledningsverket överflyttats till resp. fastighetsnämnden, hamnstyrelsen och industriverksstyrelsen.

Gatunämnden handhar stadens gatu- och parkväsen samt renhållningsväsen och brandför-svar ävensom de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. I fråga om gatu- och parkväsendet åligger det nämnden att handhava förvaltningen av sta-dens gator, torg, planteringar och andra allmänna platser (utom å hamnområden) med därtill hö-rande anläggningar, såsom viadukter, trappor, avlopp, reningsanläggningar, bekvämlighetsinrät-tningar m. m.

Nämnden består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämnden utser årligen inom sig en vice ordförande.

Under gatunämnden lyda *g a t u k o n t o r e t*, som står under chefskap av gatudirektören, och brandförsvaret, vars chef är brandchefen. Vid nämndens sammanträden äga nämnda förvaltningschefer närvara och var för sitt förvaltningsområde deltaga i överläggningarna, med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads gatunämnd, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 60, 1954: nr 2).

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 204,865,649 kr. (därav engångs 512,000 kr.), dessutom förlagsmedel 13,940,336 kr., kapitalbud-geten 11,299,000 kr. (därav engångs 99,000 kr.), lånemedel, i linjen 74,237,000 kr., inom lin-jen 12,085,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 137,137,879 kr., kapitalbudgeten 11,200,000 kr.

Gatunämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Ahlén, A. E., civilingenjör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Fredriksson, S. H., kamrerare.

***Karlsson, G.** Verner, stationsförmän, stadsfullm.

***Keyser, E. R.**, ingenjör, stadsfullm.

Måhl, S. E., byggnadsingenjör.

***Törnqvist, J. E.**, kontrollör.

Suppleanter.¹⁾

***Eriksson, Arthur W.**, metallarbetare, stadsfullm.
Grundström, H., direktör, stadsfullm.

¹⁾ Enligt nämndens beslut skola ordföranden samt ledamöterna hrr Karlsson och Törnqvist vid förfall i första hand ersättas av supplean-terna hrr Landberg, Eriksson och Jonsson i nu nämnd ordning, vice ordföranden i första hand av suppleanterna hrr Grundström, Magnusson och Åkesson i nu nämnd ordning, ledamöterna hrr Keyser och Måhl i första hand av suppleanterna hrr Åkesson, Magnusson och Grundström i nu nämnd ordning, ledamöten hr Fredriksson i första hand av suppleanterna hrr Magnusson, Åkesson och Grundström i nu nämnd ordning. I de fall, då denna ordning icke kan upprätthållas, skola suppleanterna inträda i följande ordning: hrr Landberg, Eriksson, Åkesson, Magnusson, Grundström och Jonsson.

Jonsson, W. F., ombudsman.
 *Landberg, A., skräddare.
 *Magnusson, N. S. B., verkstadsingenjör.
 Åkesson, N.-H., sjökaptän.

Sekreterare.

Vakant, *tf.* Sahlén, B. S. (se sid. 186).

Gatunämndens delegerade.

Gatunämnden äger mellan sina ledamöter fördela göromålen på sätt lämpligast synes, även som uppdraga åt en eller flera av sina ledamöter, såsom särskilda delegerade, eller åt under nämnden lydande förvaltningschefer att handhava vissa förvaltningsärenden. I enlighet härmed har nämnden beslutit att tillsätta nedanstående specialdelegationer.

Tjänstedelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; Ahlén, A. E.; Fredriksson, S. H.; Magnusson, N. S. B.; Törnqvist, J. E.

Suppleanter: Jonsson, W. F.; Keyser, E. R.

Delegerade för frågor rörande upphandlingar och entreprenader.

Karlsson, G. Verner, ordf.; Keyser, E. R.; Fredriksson, S. H.; Landberg, A.

Suppleanter: Eriksson, Arthur W.; Grundström, H.; Åkesson, N.-H.

Delegerade för frågor rörande platsupplåtelse på gatu- och parkmark.

Landberg, A., ordf.; Ahlén, A. E.; Måhl, S. E.

Suppleanter: Jonsson, W. F.; Keyser, E. R.

Delegerade för underhåll av byggnader.

(Ännu ej utsedda.)

Gatunämndens fågelskyddsråd.

Den 2 februari 1942 beslöt stadsfullmäktige bemyndiga gatunämnden att tillkalla högst tre sakkunniga att biträda nämnden i frågor angående fågelvården i Stockholm. Gatunämndens val av sakkunniga ägde rum den 18 februari 1942 (fyllnadsval den 19 januari 1955).

Sakkunniga.

Notini, C.-G., professor, ordf.; Bergman, S., forskningsresande; Linnman, N. H. T., amanuens.

Föredragande.

Blom, H. E. M., stadsträdgårdsmästare (se sid. 193).

Gatunämndens trafikråd.

Vid sammanträde den 20 februari 1950 beslöt stadsfullmäktige, med anledning av väckta motioner, att ett särskilt trafikråd för Stockholm skulle inrättas. Rådet skulle hava till uppgift att söka få till stånd ett organiserat samarbete mellan de kommunala organen och de enskilda intressesammanslutningarna på trafikområdet. Samma dag uppdrog stadsfullmäktige åt gatunämnden att tillsätta ett dylikt trafikråd, bestående av borgarrådet för stadsbyggnadsroteln såsom självskriven ordförande samt ytterligare fjorton ledamöter. De sistnämnda skulle företräda följande kommunala organ och enskilda sammanslutningar: gatukontoret, poliskammaren, skolväsendet, ab. Stockholms spårvägar, Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, Cykelfrämjandet (vardera en representant), kungl. Automobilklubben, Motormännens riksförbund, Motorförarnas helenkyrkerhetsförbund, Svenska motorförbundet, Taxi trafikförening och Stockholms åkeriförening (fem representanter utsedda gemensamt av dessa) samt slutligen Stockholms automobilförfarackförening, Stockholms transportarbetarefackförening jämte Stockholms spårvägs- och busspersonals samorganisation (tre representanter utsedda gemensamt av dessa). I enlighet med fullmäktiges ovannämnda beslut har gatunämnden 30 juni 1954 utsett ledamöter av trafikrådet för tiden intill maj 1956.

Ledamöter¹⁾.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm., ordf. (självskr.); Schütz, H. F., gatudirektör, vice ordf. (gatukontoret); Ahlgren, N., major (Motormännens riksförbund); Bergsten, A. Hj., chaufför (Stockholms transportarbetarefackförening); Lidén, P. E. D., droskförare (Stockholms automobilförfarackförening); Blomquist, K. S., tf. folkskolinspektör (skolväsendet); Eriksson, M. J. E., f. d. ombudsman (Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande); Forselius, E. J. E., ordningspolisintendent (poliskammaren); Fredriksson, S. H., kamrerare (Motorförarnas helenkyrkerhetsförbund); Hagar, S. A. O., direktör (kungl. Automobilklubben); von Heland, H. C. S., direktör (ab. Stockholms spårvägar); Ahlin, A., expressföreståndare (Stockholms åkeriförening); Blomquist, E. T. H., trafikinspektör (Taxi trafikförening); Raab, J. E. O., bussförare (Stockholms spårvägs- och busspersonals samorganisation); Brännström, B. O., förste kriminalassistent (Cykel- och Mopedfrämjandet).

Sekreterare.

Sahlén, B. S. (se sid. 186).

¹⁾ Nytt val äger rum i april 1956.

GN

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse årligen i december tre revisorer jämte tre suppleanter för granskning av gatunämndens, kyrkogårdsnämndens och slakthus- och saluhallsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under nästföljande år.

Håkansson, E. A. F., tjänsteman, ordf.

Jonsson, E. A., kassör.

Tillman, F. A., distriktschef.

Suppleanter:

Bjelkerud, G. F., assistent.

Carlsson, f. Carlsson, Karin K., fru.

Unger, S. G. R., kontorsföreståndare.

Gatunämndens expedition.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 10—15 (lördagar och dag före helgdag 10—13).

Enligt gällande arbetsordning skall expeditionen, som förestås av sekreteraren och är gemensam för gatunämnden och gatukontoret, mottaga och registrera samt fördela alla till nämnden, gatukontoret eller någon kontorets avdelning inkommande handlingar samt ombesörja expediering av alla från nämnden, kontoret eller dess avdelningar utgående expeditioner. Expeditionen vårdar nämndens och kontorets gemensamma arkiv och bibliotek.

Arbetsordning. Arbetsordning för gatunämndens och gatukontorets gemensamma kansli, godkänd av nämndens ordförande 17 dec. 1936.

Sekreterare (31).

Vakant, *tf.* Sahlin, B. S.

Förste kontorsskrivare (16).

Berger, Ingrid, tj. (se sid. 506), *tf.* Thurell, f. Forssberg, Mai E. I.

Gatukontoret.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel). (Se f. ö. nedan under resp. avdelningar.)

Nödvändigheten av att på ett håll koncentrera handläggningen av byggnadsfrågor, tidigare splittrad på olika håll, medförde 1874 till sättande av en byggnadschef och utarbetande av en plan för inrättande av ett byggnadskontor. Byggnadskontoret, som till en början sorterade under drätselnämndens första och tredje avdelningar underställdes år 1883 drätselnämndens andra avdelning. I samband med den kommunala omorganisationen år 1920 utbröts ur kontoret arkitekturavdelningen, hamn-

avdelningen samt vattenledningsverket och de återstående avdelningarna, gatuavdelningen, avloppsavdelningen, parkavdelningen samt förrådsavdelningen överfördes till gatunämndens förvaltning. I samband med indragning av byggnadschefsbefattningen ändrades år 1922 kontorets benämning till Stockholms stads gatukontor, varvid kontoret ställdes under ledning av en gatudirektör. Antalet av gatukontorets avdelningar reducerades sedermera dels genom sammanslagning av gatu- och avloppsavdelningarna år 1924 dels och genom indragning av förrådsavdelningen år 1926.

År 1947 ombildades den förutvarande kame-ralavdelningen till en ekonomiavdelning, bestående av expedition, räkningsbyrå och lönebyrå.

Genom beslut av gatunämnden den 6 december 1950 inrättades fr. o. m. den 1 januari 1951 en särskild planeringsavdelning inom gatukontoret. Denna avdelning, som fr. o. m. den 1 januari 1952 ingår i gatukontorets organisation, har bildats genom utbrytning från byggnadsavdelningen av dels den planeringsbyrå, som tillhört denna avdelning, dels inköps- och förrådsverksamheten och maskinservicen. Vidare har till den nya avdelningen hänförs det särskilda personalkontor, som inrättades 1949 och tidigare sorterat direkt under gatudirektören.

Renhållningsverket, som jämväl år 1920 överflyttades från drätselnämndens andra avdelning till gatunämnden, ställdes fr. o. m. den 1 juli 1922 under gatudirektörens ledning. År 1926 sammanfördes renhållningsverkets och gatukontorets räkningsgöromål till en för båda verken gemensam expedition och räkningsavdelning. Fr. o. m. den 1 oktober 1928 har renhållningsverket i sin helhet inordnats som en avdelning av gatukontoret.

Gatukontoret, som är gatunämndens verkställande organ beträffande stadens gatu-, park- och renhållningsväsen, åligger i denna egenskap att inom ramen för beviljade anslag och enligt av nämnden godkända förslag utföra de arbeten och vidtaga de åtgärder, som erfordras för fullgörande av gatunämndens åligganden, att för andra förvaltningar eller enskilda utföra de arbeten inom kontorets verksamhetsområde, som erfordras för fullgörande av ingångna avtal eller eljest åligga staden, att hos nämnden göra framställningar i till kontorets verksamhetsområde hörande ärenden, som skola av nämnden behandlas, samt svara för att nämndens beslut i sådana ärenden skyndsamt bliva verkställda, att avgiva yttrande i de ärenden, som i vederbörlig ordning till kontoret remitterats, att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom kontorets verksamhetsområden samt väcka förslag till de åtgärder, vilka kontoret härvid finner påkallade samt att i övrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som gatunämnden eller annan överordnad myndighet meddelar.

Gatukontorets chef är gatudirektören; Han är inför gatunämnden ansvarig för fullgöran.

det av gatukontorets åligganden och utövar med avdelningschefernas bistånd ledningen av gatukontorets arbeten, fördelar gatukontoret åvilande uppgifter å personalen och äger avgöra ärenden av löpande natur samt i övrigt ärenden, vilkas avgörande enligt gatunämndens beslut till gatukontoret överlämnats.

Gatukontorets verksamhet fördelas numera på följande avdelningar: expeditionen, ekonomiavdelningen, utredningsavdelningen, planeringsavdelningen, byggnadsavdelningen, parkavdelningen samt renhållningsavdelningen.

Författningar. Instruktion för gatukontoret, fastställt av gatunämnden 2 mars 1938 (Kf 1938: nr 22).

Stat år 1955. (Allmänna kostnader.) Utgifter: driftbudgeten 28,489,729 kr., dessutom förlagsmedel 30,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 27,739,729 kr.

Gatudirektör (B 22).

Schütz, H. F. (förrordn. t. o. m. ^{30/11} 1959); t. 22 20 20 (växel) och 52 80 90; mottagnings-tid: 11—12.

Tjänstemän för särskilda uppdrag.

Lidén, G. A., arbetschef (19,056 kr.) (eivilförsvarets tekniska tjänst); Wiback, N. G., f. d. arbetschef (6,840 kr.).

Sekreterare (31).

Vakant, *tf.* Unell, F. M.

Expeditionen.

Bolinders Plan 3, K., t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 10—15 (lördagar och dag före helgdag 10—13).

Expeditionen handhar in- och utgående skriftväxling. Registrators- samt övriga kansligörö-mål ombesörjas å gatunämndens och gatukon-torets gemensamma expedition (se sid. 186).

Chef.

Gatudirektören (se ovan).

Ekonomiavdelningen.

Ekonomidirektör (B 15).

Vakant, *tf.* Karlöf, E. A.; mottagningstid 11—12.

Notarie (26).

Cederholm, N. T.

Två kontorsskrivare, två kanslibiträden.

Räkenskapsbyrån.

Räkenskapsbyrån handhar gatunämndens bok-föring, upprättar i anslutning härtill erforder-

liga redovisningar och rapporter, verkställer in-drivning av fordringar, övervakar att kontroll-anordningarna inom gatukontorets och brand-kårens ekonomiska förvaltning äro tillfredsstäl-lande, kontrollerar anslagsbelastningen och dis-positionsbokföringen, handlägger vissa hyresären-den, verkställer debitering av gaturenhållnings-avgifter, handhar med taxering och beskattning sammanhängande göromål samt efter ekonomi-direktörens beprövande andra ärenden av kame-ral natur.

Kamrerare (31).

Ringström, O.

Notarie (Ex. 26).

Schelin, B. A. E.

Förste kammarsskrivare (23).

Ekhult, T. R.; von Essen, B. G.; Bohman, F. A. B. (hålkortsdetaljen); en vakant.

Kammarsskrivare (21).

Hellström, R. O., tjl. (se sid. 181), *tf.* Zetter-lund, C. E.; Skogman, O. M.

Kontorsassistenter (18).

Zetterlund, C. E., tjl. (se ovan); Johansson, E. A. R.

Fem förste kontorsskrivare, åtta kon-torsskrivare, tio kanslibiträden.

Lönebyrån.

Lönebyrån handlägger avlönings- och pensions-ärenden rörande gatuförvaltningens tjänstemän samt pensionsärenden för förvaltningens arbetare och härjämte efter ekonomidirektörens beprö-vande andra ärenden av kameral natur.

Notarie (26).

Björkman, A. B.

Förste kammarsskrivare (23).

Anderson, G. A. V.

Kontorsassistent (18).

Dahlberg, f. Josephson, Ella C.

Förste kontorsskrivare (16).

Sörensen, f. Johnsson, Edith V.

Dessutom tre kanslibiträden.

Förste vaktmästare (13).

Krosse, E. H. H., tjl. (se sid. 196), *tf.* Karp, A. V.

Förste expeditionsvakt (12).

Grönberg, C. R.

En bilförare, en förste telefonist, sju expeditionsvakter, femtio kontorsbiträden, fem telefonister, tio expeditionsvaktsbiträ-den.

GN

Utredningsavdelningen¹⁾.

Döbelnsgatan 18, Va. (postadress: post-fack, Stockholm 8); t. 23 58 85 (växel); expeditionstid: 8,30—11,30, 12,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,30, 12—14).

Utredningsavdelningen utför gatukontorets tekniska och ekonomiska utredningar och utarbetar i samråd med övriga avdelningar för gatukontorets arbeten erforderliga konstruktionsritningar, arbetsbeskrivningar och kostnadsberäkningar.

Avdelningen är för närvarande föremål för undersökning rörande viss omorganisation. I avvakten på resultaten härav har den under år 1955 på försök uppdelats på två avdelningar, utredningsavdelningen och konstruktionsavdelningen. Vardera av dessa avdelningar förestås av en förste ingenjör.

Utredningsavdelningen omfattar förutom expeditionen, ritningsarkivet och inmätningen, som äro gemensamma med konstruktionsavdelningen, trafikbyrån, avloppsbyrån samt utredningen om avloppsvattnets rening.

Konstruktionsavdelningen omfattar förutvarande konstruktionsbyrån.

Överingenjör (B 16).

Vakant.

Utredningsavdelningen.

Förste ingenjör (20,400 kr.).

Vakant; *tf.* Ehrman, C. E. G.

Expeditionen.

Förste kammarsskrivare (23).

Husberg, K.

Dessutom en kontorsskrivare.

Ritningsarkivet.

Ritare (19).

Ryding, S. B.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, en förste kopist, två kopister.

Inmätningen.

Ingenjör (25).

André, C. F.

Konstruktörer (21).

Tengfors, G. A.; Larsson, H. A.; Holmberg, E. G., *tf.*

¹⁾ Under denna och följande avdelningar av gatukontoret förefintliga icke ordinariebildande tjänster hava ej redovisats i denna årgång av kalendern.

TVå mätningstekniker, nio mättningsförmän, tio mättningsbiträden.

Trafikbyrån.

Förste byråingenjör (37).

Hertzman-Ericson, B. V.

Byråingenjörer (33).

Dufwa, A. O. W.; Tunå, G. C. R.

Ingenjörer.

Vikander, J. S. (31), *tjl.* (se sid. 181), *tf.*; Thelander, E. G.; von Matern, B. A. F. (28); Asproth, B. K. (25), *tf.*

Ingenjör (8,628 kr.).

Berglöf, J. G. F.

Underingenjörer (23).

Dahlberg, R. B. A.; Wallin, N. G.; Tideblad, Y. A., *tf.*

Konstruktörer (21).

Malmström, E. G.; Kask, K.; Odendahl, B. T.; Blomgren, E. L.; Grenzdörfer, N. H., *tf.*

Ritare (19).

Winberg, f. Söderman, Gunvy L.; Brölund, B. S. A.; Gutenberg, I. H.; Lönnqvist, B. Å. E.; Sjögren, E. R.

TVå första ritbiträden, fyra ritbiträden.

Avloppsbyrån.

Förste byråingenjör (37).

Cronström, A. A., *tf.*

Byråingenjörer (33).

Edlund, S. R. V.; Ekelund, H. G. K., *tf.*

Ingenjörer.

Niklasson, L. F. (31); Bergström, S. E. (31); Mårtensson, G. A. S. (31) *tf.*; Stille, J. I. (28); Falkendal, C. J. (28); Björk, S.-E. (28); Björkgren, L. G. (28); Rosander, A. (28), *tf.*; en vakant (28); Widlund, H. S. (25); två vakanta (25).

Ingenjör (8,628 kr.).

Holgersson, P. Å.

Underingenjörer (23).

Narding, G. M. V.; Johansson, J. I.; Sundquist, Å. V. D.

Konstruktörer (21).

Strömberg, S.; Ahldén, S. K. J.; Söderberg, H. A.; Svedmarker, G. A.; Willberg, V. I. A.; Brusquini, N. E., *tf.*; Roos, B. V., *tf.*

Ritare (19).

Pettersson, F. D. Ch.; Irsch, A.; Holm, B. F.,
tf.; Skarö, N. E. K., *tf.*; Ejerholm, K.-G.,
tf.; Johnsson, K. A., *tf.*; Karlsson, B. W.,
tf.; Hall, B. E., *tf.*

Ritare (16).

Rönnkvist, Catharina.

Tre första ritbiträden, sjutton ritbiträden, ett kanslibitråde.

Generalplaneutredning för rening av Stockholms avloppsvatten.

Förste byråingenjör (37).

Kempe, E. Hj.

Byråingenjör (Ex. 33).

Holmquist, P. H.

Ingenjör (Ex. 31).

Vakant.

Konstruktionsavdelningen.

Förste ingenjör (20,400 kr.).

Vakant, *tf.* Gyldenstein, K. H. G.

Förste ingenjör (B 13).

Gyldenstein, K. H. G., tjl. (se ovan).

Förste byråingenjörer (35).

Ehrman, C. E. G., tjl. (se sid. 188); Falk, K. G.; Vretblad, E. G.

Byråingenjör (33).

Hellgren, S. A.

Ingenjörer.

Tyden, K. J. (31); fyra vakanta (31); Hylander, A. L. (28); Anmark, K. H. (28); Nordin, P. A. (28); Sahlberg, O. K. H. (28); Angeberg, N. H. R. (28); Wennel, S. A. (28); Jaanivald, V. (28); Göransson, N. O. (28); Arendi, K. Hj. (28); Carlberg, P. N. (28); Bergkvist, S. R. A. (28), *tf.*; Björk, J. A. (28), *tf.*; Nilsson, O. I. (28), *tf.*; Jensen, E. V. (28), *tf.*; en vakant (28); Victorsson, S. J. (25); Victorsson, Å. N. (25); Rendel, K. O. A. (25); Örsan, R. F. (25), *tf.*; Halvorsen, K. (25), *tf.*; Palmqvist, S. A. S. (25), *tf.*; tre vakanta (25).

Ingenjörer (9,684—8,628 kr.).

Ehn, M. I.; Ekberg, C.-G. A., Modée, L. A. A.

Underingenjörer (23).

Höglander, C. A.; Alskär, C. J. Å.; Söderholm, L. E.; två vakanta.

Konstruktörer (21).

Järlid, S. A. W.; Söderberg, J. S.; Larsson, B.

Ritare (19).

Holm, f. Linder, Marianne J. C.; Malmström, B. E.; Larsson, K.-E.; Larsson, H. E.; Brandt, N. G. F.; Call, O. I.; Friberg, C. A., *tf.*; Almgren, E. R. M., *tf.*

En borrningskontrollant, en verkmästare, fem mättningsförmän, ett första ritbiträde, tre ritbiträden.

Planeringsavdelningen.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel). Expeditionstid: 8,30—11,30, 12,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,30, 12—14).

Planeringsavdelningen omfattar organisationsbyrån, inköps- och förrädsbyrån, maskinbyrån och personalbyrån. Inom dessa handläggs frågor som beröra olika avdelningar inom kontoret. Organisationsbyrån verkställer utredningar beträffande nya arbetsmetoder, arbetsorganisation och ackordsfrågor samt planlägger byggnader för förråd, krossar, lossningsplatser o. s. v. Inköps- och förrädsbyrån verkställer inköp och handhar förrädsrörelsen med därtill hörande inventarier. Maskinbyrån handhar gatukontorets byggnadsmaskiner och uthyr dessa till kontorets avdelningar samt till andra stadens verk i mån av tillgång. Personalbyrån sköter personalrekrytering och personalvård, handhar arbetarregister och därmed sammanhängande statistik samt svarar för kontorets säkerhetstjänst, kursverksamhet m. m.

Antalet sysselsatta arbetare vid planeringsavdelningen uppgick i medeltal under år 1954 till 87 st.

Förste ingenjör (B 15).

Ericsson, K.-O. E.

Expeditionen.

Ingenjör (25).

Swensson, S. S., *tf.*

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde.

Organisationsbyrån.

Byråingenjör (33).

Olsson, K. H., tjl. (se sid. 151), *tf.* Mattsson, P.

Ingenjörer.

Eklund, P. O. L. (31); Mattsson, P. (28), tjl. (se ovan); Gillberg, E. A. (25).

Underingenjör (23).

Swensson, S. S., tjl. (se ovan), *tf.* Hellström E. R. H.

GN

Kammarsskrivare (21).

Allstrin, J.-E.

Konstruktör (21).

Lindberg, G. H. R.

Ritare (19).

Vakant, *tf.* Olson, K. O. R.

Tre *verkmästare*, en *ritare*.

Inköps- och förrådsbyrån.

Intendent (31).

Lewin, E. G. W., *tf.*

Kamrerare (26).

Lewin, E. G. W., *tjl.* (se ovan), *tf.* Hammarberg, E. V.

Förrådsförvaltare (26).

Hammarberg, E. V., *tjl.* (se ovan); *tf.* Hedberg, O. W. E.

Ingenjör (25).

Hedberg, O. W. E., *tjl.* (se ovan).

Förste kammarsskrivare (23).

Strand, K. B. E.

Kammarsskrivare (21).

Carpelan, B. W.

Virkeskontrollant (21).

Olsson, S. G. M.

Förrådsmästare (21).

Sandström, B. N.; Lindhagensgatan 106, K.; t. 53 24 55.

Kontrollant (18).

Andersson, S. H.

Kontorsassistenter (18).

Lundén, T. Hj.; Nilson, O. G. V.; Ahlstram, B. I.; Kolm, E. B.; Stéen, L.-E.

Sex *förrådsmästare*, fem *förste kontorskrivare*, två *mättningsförmän*, fyra *kontorsskrivare*, sju *förrådsbiträden*, två *kanslibiträden*.

Maskinbyrån.

Byråingenjör (33).

Hellgren, N. G. C.

El-ingenjör (25).

Nyström, S. O.

Ingenjör (25).

Olsson, K. J. S.; Simonsson, E. F.

Underingenjörer (23).

Christianson, N. H., *tjl.* (se sid. 192), *tf.* Björkman, N. I. A.; Tiedemann, S. V.; Kjellén, G. A. L.

Konstruktör (21).

Vakant.

Ritare (19).

Karlenby, S. O.

Kontorsassistent (7,428 kr.).

Lindroth, C. A.

Tio *förste verkmästare*, fyra *verkmästare*, ett *mättningsbiträde*, två *kanslibiträden*.

Personalbyrån.

Ingenjör (28).

Högsäter, M. G.

Säkerhetsingenjör (25).

Österholm, P.

Underingenjör (23).

Svensson, E. V., *säkerhetskontrollant*.

Assistenter.

Svedlund, A. A. (19), *tjl.* (se sid. 181); Löfberg, A. E. (18).

Kontorsassistent (18).

Nordström, F. S.-O.

En *verkmästare*, en *förste kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*.

Förtroendeläkare.

Lindgren, G. O. A.

Byggnadsavdelningen.

Bolinders Plan 3 (postadress: *postfack, Stockholm 8*); t. 22 20 20 (växel); *expeditionstid*: 8,30—11,30, 12,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,30, 12—14).

I äldre tider låg det fastighetsägarna att var och en framför sin tomt förse gatan med beläggning. Uppskikten över gators och gränders stenläggning och jämnandes påvilade enligt en k. förordning av år 1725 magistraten, särskilt dess byggnads- och ämbetskollegium, vilket i sin ordning skulle tillse, att stadsingenjören uppfyllde sin skyldighet att bl. a. övervaka fastighetsägarnas fullgörande av hithörande åligganden. Först år 1845 övertog staden genom en särskild styrelse, förvaltningen av gatulägningsarbeten i Stockholm, för en tid av 15 år arbetet med gatornas underhåll och omläggning, mot det att fastighetsägarna genom en särskild skatt (vilken utgick intill år 1888) lämnade det huvudsakliga bidraget till kostnaden. Då den nyssnämnda förvaltningen år 1861 uppgick i en »gatulägnings- och lyshållningsstyrelse», tillsattes

en särskild arbetschef för »gatu- och trumbyggnadsarbetena». År 1864 sammanslogs nämnda styrelse med vattenledningsdirektionen till drätselnämndens tredje avdelning.

Den första underjordiska avloppsledningen anlades år 1864, och år 1868 påbörjades utbyggandet av stadens avloppsnät i huvudsaklig överensstämmelse med ett för stadsfullmäktige två år tidigare framlagt förslag. Fr. o. m. år 1875 utfördes stadens gatu- och avloppsarbeten av en särskild avdelning under gatu-(byggnads-)kontoret, gatu- och avloppsavdelningen (under åren 1918—1924 uppdelad på två avdelningar).

År 1933 bestod den dåvarande gatu- och avloppsavdelningen av expeditionen, konstruktionsbyrån, fyra arbetsdistrikt, stenhuggerier, grustag, sjötransporter, inventarie- och materialförråd samt smidesverkstad. År 1937 utbröts konstruktionsbyrån till en särskild avdelning, sedermera benämnd utredningsavdelningen, direkt under gatudirektören. Ett flertal underavdelningar inom byggnadsavdelningens ram ha under tiden efter år 1933 tillkommit: pump- och reningsverken för avloppsvattnets rening samt asfaltverket vid Hornsberg (1934), nybyggnadsavdelningen, inköps- och förrådsbyrån (1936), byrån för arbetsorganisation, senare benämnd planeringsbyrån (1945) och år 1951 ändrad till särskild avdelning (planeringsavdelningen). År 1941 tillkom en särskild byrå för handläggning av arbetsuppgifter i samband med pump- och reningsanläggningarna. Asfaltverket ändrade år 1949 sitt namn till belägningsbyrån. Grustag och sjötransporter samt trafikordningar underställdes därvid denna byrå. Under år 1953 har tillkommit en husbyggnadsbyrå, vilken handlägger dels frågor rörande fastigheter m. m. under gatukontorets förvaltning dels sådana frågor, som t. ex. besiktningar, vibrationsmätningar och skadeersättningar, som uppkomma i samband med fastigheter, som beröras av kontorets arbeten.

Nybyggnadsbyrån ombesörjer företrädesvis vissa större arbeten såsom tunnelbanan, nybyggnad av reningsverk, viadukter och liknande arbeten. Inrestadsdistriktet handlägger huvudsakligen med gator och avloppsledningar sammanhörande arbetsuppgifter i inom de utbyggda delarna av inre staden. Södra och Västra förortsdistrikten utföra huvudsakligen exploateringsarbeten i yterområdena Brännkyrka—Enskede respektive Bromma—Spånga jämte underhållsarbeten inom dessa.

Avdelningens namn ändrades år 1944 till byggnadsavdelningen.

Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1954 till 1,732 st., varav 266 hos entreprenörer.

Stat år 1955. (Gator, vägar, avloppsledningar och pumpverk m. m.) Utgifter: driftbudgeten 119,282,946 kr., dessutom förlagsmedel 11,413,800 kr., kapitalbudgeten 11,200,000 kr., låne-medel, i linjen 70,965,000 kr., inom linjen

12,085,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 86,172,000 kr., kapitalbudgeten 11,800,000 kr.

Överingenjör (B 18).

Björkman, K. G. S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1960).

Expeditionen.

Förste avdelningsingenjör (35).

Elfström, L. A.

Ingenjörer.

Westman, O. A. (28); Wilborg, H. A. (25); Lundberg, B. G. (8,628 kr.).

Notarie (Ex. 26).

Holm, E. G.

Underingenjör (23).

Ohlsson, G. W.

Konstruktör (21).

Olserød, E. V., *tf.*

Kontorsassistent (18).

Söderbäck, V. K. S.

Nybyggnadsbyrån.

Kontor: Hornsgatan 20, Sö.; t. 68 03 60 (växel).

Arbetschef (B 17).

Hult, A. O. G.

Förste avdelningsingenjör (35).

Jonsson, S. E.

Avdelningsingenjörer (33).

Pousette, Å.; Rennfelt, E. G. Hj.; Silfwerbrand, C.-H. M.

Ingenjörer.

Rendel, C.-G. (28); Lindström, H. O. (28); Bergenfelt, P. E. (28); Ölund, E. G. (28), *tf.*; en vakant (27); Challis, E. L. Ch. (25).

Ingenjörer (12,600—8,628 kr.).

Albåge, J. O. R.; Sandberg, R. S.; Körle, B. N. O.; Bronner, N.-E. L.; Malm, E. G.

Underingenjörer (23).

Berg, R. C. G.; Ström, P. E. L.; Lengquist, P. H.; Bergström, S.-E.; Nilsson, A. W., *tf.*; en vakant.

Ritare (19).

Peedu, A., *tf.*

Kammarskrivare (21).

Söderlundh, J.

GN

Arbetsdistriktet.

Inrestadsdistriktet

omfattande Matteus, Gustav Vasa, Adolf Fredriks, Klara, Johannes, Jakobs, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars, Nikolai, Kungsholms, St Görans, Katarina, Maria Magdalena och Högalids församlingar, Sofia församling (med undantag av den del, som ligger söder om Hammarbyleden och Sicklakanalen) och av Brännkyrka församling Reimersholme och Årsta Holmar samt Essinge församling.

Kontor: Kungsholmsgatan 30, K.; t. 54 11 00 (växel).

Arbetschef (B 13).

Löwenhielm, C. G. C:son.

Avdelningsingenjör (33).

Vakant.

Ingenjörer.

Segerström, S. T. M. (28), tf.; Linder, O. S. (28); Andréasson, T. E. (25), tf.; Henricson, E. (11,376 kr.).

Underingenjör (23).

Hellberg, S. G.

Kontorsassistent (Ex. 18).

Karlsson, S. O.

Södra förortsdistriktet

omfattande Enskede och Brännkyrka församlingar (med undantag av Reimersholme och Årsta Holmar) samt av Sofia församling den del, som ligger söder om Hammarbyleden och Sicklakanalen.

Kontor: Olaus Magnus' Väg 6, Johannelshov; t. 59 02 10 (växel).

Arbetschef (37).

Lidén, G. A., tj. (se sid. 187), tf. Häggström, T. W.

Avdelningsingenjör (33).

Häggström, T. W., tj. (se ovan), tf. Petersson, G. B. R.

Ingenjörer.

Leine, N. E. (28), tf.; Olofsson, K. E. (26), tf.; Ericsson, A. V. (25), tf.

Underingenjörer (23).

Danell, I. F.; en vakant.

Ritare (19).

Djuvfeldt, G. D.

Kontorsassistent (18).

Kållberg, A. E.

Västra förortsdistriktet

omfattande Västerleds, Bromma och Spånga församlingar.

Kontor: Ångermannagatan 164, Stockholm-Vällingby; t. 37 26 50 (växel).

Arbetschef (B 13).

Bengtson, N. O.

Avdelningsingenjörer (33).

Dahlberg, A. F. Hj.; Pehrson, M. P. A.

Ingenjörer.

Holmgren, E. M. J. (28), tf.; Lanéus, P. E. J. (25).

Underingenjörer (23).

Öhländer, S. H.; Langö, A. C. N., tf.

Ritare (Ex. 19).

Marenius, S. F. B. N.

Kontorsassistent (18).

Vakant, tf. Bellgran, C. R.

Beläggningsbyrån

omfattande asfaltarbeten, trafikplaneringar, grustag och sjötransporter.

Kontor: Hantverkargatan 3, K.; t. 22 20 20 (växel) och 52 80 96.

Arbetschef (B 13).

Sundqvist, S.

Avdelningsingenjör (33).

Tägt, E. H., tf.

Ingenjörer.

Tägt, E. H. (28), tj. (se ovan); Ingberk, K. L. S. (26); Christianson, N. H. (25), tf.

Ingenjör (8,136 kr.).

Broock, H.

Underingenjörer (23).

Swärd, T. A.; en vakant.

Kontorsassistent (18).

Johansson, C. W.

Pump- och reningsverken.

Kontor: Tulegatan 5, Va.; t. 23 58 85 (växel).

Förste driftsingenjör (37).

Brundin, G. M.

Ingenjör (25)

(dessutom personligt lönetillägg 624 kr.).

Raune, Å. F.

Henriksdals reningsverk.

Laboratorieföreståndare (31).

Johansson, V. H.

Ingenjörer (25).

Cronholm, Märta M.; Apenitis, J. A.

Husbyggnadsbyrån.

Kontor: Hamngatan 36, C.: t. 10 94 20,
10 94 22, 10 94 25, 10 94 28.

Ingenjör (Ex. 28)

(dessutom personligt lönstillägg 1,836 kr.).

Carlsson, P. E.

Ingenjörer.

Hasselvall, C. M. (25); Fridsberg, G. F., tf.

Underingenjörer (23).

Simonsson, N. R. G.; Drott, K. E. A., tf.

Konstruktörer (21).

Lundin, C. W.; Homann, G. A. H.

Dessutom vid byggnadsavdelningen en *förste maskinmästare*, en *maskinmästare*, tre *förste maskinister*, åtta *öververkmästare*, femtiotvå *förste verkmästare*, femtiosex *verkmästare*, en *förste kemist*, två *kemister*, en *förrådsbästare*, nio *maskinister*, en *bogserbåtsbefälhavare*, sju *förste kontorsskrivare*, trettiosju *mättningsförmän*, tolv *kontorsskrivare*, två *laboranter*, elva *mättningsbiträden*, fjorton *kanslibiträden*, fyra *laboratoriebiträden*.

Parkavdelningen.

Döbelnsgatan 18, Va.; t. 23 58 85. Expeditionstid: 8,30—11,30, 12,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,30, 12—14).

År 1869 inrättades i Stockholm tjänsten som stadsträdgårdsmästare. Härigenom överfördes vården av stadens parker i kommunal regi.

Parkavdelningen planlägger stadens parkverksamhet, utför nyanläggningar, underhåll och renhållning av parker och planteringar, utför anordningar för stadens prydnad samt handhar de särskilda verksamhetsgrenar, såsom lek, musik m. m., vilka åsyfta att befördra parkernas användning för friluftsvistelse. Därjämte biträder parkavdelningen vid projekteringen av sådana gatu- och torganläggningar, på vilka stora estetiska krav ställas och utför arkitektuppdrag för gatukontoret i övrigt.

Den under avdelningens förvaltning stående parkarealen utgjorde under år 1954 omkr. 2,600 hektar.

För att förse stadens parker och planteringar med erforderligt växtmaterial driver av-

delningen trädgårdar med trädskola i Enskede samt med växthus och odlingar av perenna växter vid Haga trädgårdar, som arrenderats till år 1977, i samband varmed staden åtagit sig skötseln av Hagaparken.

Parkavdelningen ombesörjer även utfodring av vilda fåglar i staden, särskilt änder och småfåglar vintertid. Till avdelningens förfogande står härvid som rådgivande organ Fågel-skyddsrådet (se sid. 185).

Stadskansliets organisationsavdelning har i utlåtande den 10 okt. 1953 framlagt en utredning med förslag till omorganisation av parkavdelningen. Enligt förslaget skall avdelningen uppdelas på tre byråer, nämligen kansli- och kameralbyrån, projekteringsbyrån och byrån för ytterarbeten. Vid kalenderns tryckning (mars 1955) har förslaget ännu ej behandlats av stadsfullmäktige.

Chef för parkavdelningen är stadsträdgårdsmästaren.

Stat år 1955. (Parker.) Utgifter: driftbudgeten 15,669,255 kr. (därav engångs 179,600 kr.), dessutom förlagsmedel 166,536 kr., kapitalbudgeten, lånemedel, i linjen 192,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 5,853,300 kr.

Stadsträdgårdsmästare (B 15).

Blom, H. E. M.; t. 34 18 89; mottagningstid: måndagar, onsdagar och lördagar 11—12 samt i övrigt efter överenskommelse.

Expeditionen.

Notarie (26).

Ihrman, L.

Kammarsskrivare (21).

Ekebohm, E. W.

En *förste kontorsskrivare*, två *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*.

Projekteringsbyrån.

Byråarkitekt (33).

Glemme, E. H.

Arkitekter (28).

Smedberg, L. E., tf.; en vakant.

Trädgårdstekniker (24).

Smedberg, L. E., tj. (se ovan).

Underingenjör (23).

Östedt, N. R.

Förste kammarsskrivare (23).

Friberg, S. O.

Konstruktörer (21).

Hall, N. J.; Florin, K. F. G.; Paulsson, A. G.;
Lundström, A. L.

Kammarsskrivare (21).

Asker, O. B.

Ritare (19).

Andersson, S. A.

En *biträdande tekniker*, två *ritare*, två *mättningsförmän*, tre *mättningsbiträden*, en *kontorsskrivare*, två *ritbiträden*.

Arbetsdistrikten.*Parkinspektör* (25).Helin, G. V., *tf.**Biträdande parkinspektör* (21).Ericsson, B. G. H., *tf.*

En *verkmästare*, en *förste kontorsskrivare*.

Distrikt I

(omfattande Östermalm, Norrmalm, Vasastaden och Staden Mellan Broarna).

Kontor: Engelbrektsgatan 39, Ö.; t. 20 67 87, 20 69 78.

Distriktsträdgårdsmästare (21).

Häggvik, J. E.

Distrikt II

(omfattande Kungsholmen, Essingeöarna, Långholmen, Reimersholme och Södermalm).

Kontor: Pälsundsparken, Sv.; t. 68 85 07, 68 85 06.

Distriktsträdgårdsmästare (21).

Lindqvist, G. R.

Distrikt III

(omfattande Brännkyrka församling väster om stambanan samt Årstaområdet).

Kontor: Safirgränd 8, Hägersten; t. 45 27 70 (växel).

Distriktsträdgårdsmästare (21).

Tegman, A. H. A.

Distrikt IV

(omfattande Brännkyrka församling öster om stambanan (med undantag av Årstaområdet) samt Enskede församling).

Kontor: Stockholmsvägen 50, Enskede; t. 49 30 29, 59 41 31.

Distriktsträdgårdsmästare (21).Helin, G. V., *tjl.* (se ovan), *tf.* Skoglund, R. F.**Distrikt V**

(omfattande Västerleds, Bromma och Spånga församlingar).

Kontor: Åkeshovs gård, Bromma; t. 37 28 88, 37 46 61.

Distriktsträdgårdsmästare (21).

Åkerlind, B. S.

Elva *verkmästare*, en *mättningsförmän*, två *förste kontorsskrivare*, tre *kontorsskrivare*. Antalet sysselsatta *arbetare* uppgick i medeltal under år 1954 till 404 st., varav 39 hos entreprenörer. Under sommartid dessutom omkring 125 kvinnliga trädgårdsarbetare.

Trädgårdar och trädskolor.*Överträdgårdsmästare* (22).

Engfors, K. Ö. V.; t. 23 58 85.

Växthusen: Haga trädgård, Stockholm 6;

t. 27 41 90, 27 41 91.

Förste trädgårdsmästare (21).Hult, F. G. C., *tf.*En *verkmästare*.

Perenna växter: Linvävartorpet, Stockholm 6;

t. 27 40 51.

Förste trädgårdsmästare (21).

Lindström, B. L.

Trädskolan, Enskedevägen, Enskede;

t. 49 15 72.

Verkstad.

Haga trädgård, Stockholm 6; t. 27 47 52.

Förste verkmästare (21).

Johansson, K. A.

En *förste kontorsskrivare*.**Lekverksamhet.**

För att samla barn upp till 14 år till parkernas lekplatser, ge dem sund rekreation, lämpliga och roande sysselsättningar under fria men dock övervakade former anordnas sedan 1937 den s. k. »parkleken».

Verksamheten har under år 1954 varit förlagd till 72 st. platser inom staden med följande fördelning: Staden Mellan Broarna 1 st.; Östermalm 5 st.; Vasastaden 4 st.; Kungsholmen 5 st.; Södermalm 10 st.; Hjorthagen 1 st.; Brännkyrka församling 16 st.; Enskede församling 16 st.; Bromma församling 2 st.; Essinge församling 2 st.; Västerleds församling 7 st.; Spånga församling 3 st. På 24 st. av dessa har verksamheten bedrivits även under vintern. Under sommaren finnas

på 38 platser särskilda småbarnshagar. Antalet deltagande barn har år 1954 i medeltal uppgått till: under sommarsäsongen 14,065 och under vintersäsongen 6,062 per dag. Utflýkter företagas under sommarmånaderna med barnen från de trängre innerstadsparkerna till Hagaparken eller annat större friområde, där lekar, tävlingar, teater och uppvisningar anordnas.

Lekverksamhetens övervakande har uppdragits åt en lekplatsinspektis, ställd direkt under stadsträdgårdsmästaren.

Lekplatsinspektis (19).

Wretling-Larsson, Stina.

En *lekledare*, tjugufyra *deltidsanställda lekledare*.

Övrig personal under år 1954: sommartid 60 *lekledare*, 73 *lekassistenter*, 14 *lekpraktikanter* och vintertid 3 *lekledare*, 10 *lekassistenter*, 1 *praktikant*.

Friluftsmusik m. m.

Genom parkavdelningen anordnas konserter, visafnär och teaterföreställningar under månaderna juni—augusti i ett trettiofem parker i den inre staden och förorterna. Parkunderhållningen omfattar årligen drygt 100-talet instrumental-konserter, mellan 25 och 30 körkonserter samt slutligen ett 50-tal vis- och teaterafnär, tillsammans sålunda omkring 180 underhållningstillfällen.

Renhållningsavdelningen.

Hantverkargatan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 10—14.30.

Renhållningen var i äldsta tider en fastighetsägarnas privatsak. Redan i medeltida författningar återfinnas emellertid straffbestämmelser för försummad renhållning och under Gustaf I:s regering utfärdades detaljerade bestämmelser, som sedan upprepades och skärptes av efterföljande regenter. Dessa föreskrifter synas dock mest hava avsett gaturenhållning, medan ringa uppmärksamhet ägnades gårds- och avträdesrenhållning. Det första steget till stadens övertagande av gaturenhållningen togs år 1661, då staden mot avgift började tillhandahålla hästar, körar och prämar för bortförande av gaturen-lighet. År 1774 anställdes en entreprenör för all slags renhållning i den inre staden; betalningen utkrävdes av husägarna. Denna »tvångs-entreprenad» upphörde emellertid åter 1798 och ersattes efter hand av ett flertal olika entrepre-nörer utom beträffande avträdesrenhållningen, för vilken år 1792 utfärdades ett reglemente, som bland annat föreskrev inrättande av trenne »anvisningskontor», å vilka allmänheten hade att anmäla ombyte av avträdeskärl.

Systemet med entreprenörer visade sig emeller-tid mindre fördelaktigt, och renhållningsförhål-landena i huvudstaden lämnade mycket övrigt att önska, vilket ledde tanken på kommunens övertagande av renhållningen; detta skedde genom drätselkommisionens beslut om upp-rättande av ett renhållningsverk, som började sin verksamhet den 1 maj 1859.

Renhållningsverket övertog nu avträdesren-hållningen, men gatu- och gårdsrenhållningen utfördes fortfarande genom entreprenörer. Till upplags- och omlastningsplats för såväl latrinerna som de vid lastningsstationerna av entreprenö-rerna avlämnade soporna användes till en början Fjäderholmarna.

För ett ändamålsenligare utnyttjande av ren-hållningsprodukterna inköpte staden år 1885 Rid-dersvik och Lövsta i Järfälla socken, varefter anlades särskild järnväg Spånga—Lövssta för transporten av dessa produkter. Åren 1937—38 uppfördes vid Lövssta en modern anläggning för förbränning av allt brännbart avfall. Värmen till-varatages i ett ångkraftverk, som lämnar elek-trisk energi till stadens elektricitetsverk och för-ser Försvarets fabriksstyrelses närbelägna tvätt-inrättning med ånga och vatten.

I november 1895 beslöt stadsfullmäktige att staden skulle övertaga även gaturenhållningen. Fastighetsägarna skulle befrias från detta bestyr på så sätt, att för varje fastighet årligen erlades en till beloppet en gång för alla bestämd avgift, varav 15 procent skulle avsättas till en fond för avlösnig av husägarnas ovannämnda gaturenhåll-ningskyldighet, tills fonden nådde sådan storlek, att räntan motsvarade det belopp, som beräknats som stadens årskostnad för gaturenhållningen vid tiden för övertagandet. Inbetalningen skulle dock begränsas till högst 50 år. Detta stadsfull-mäktiges beslut fastställdes den 22 januari 1898 av k. m:t, som därvid föreskrev vissa villkor och förbehåll för övertagandet av renhållningen. Enär nämnda fond under år 1947 uppnådde den för avlösnigen föreskrivna storleken uttages sedan år 1948 inga gaturenhållningsavgifter av enskilda fastighetsägare i Stockholm. Genom avtal med kronan i enlighet med chefsens för finansdepartementet brev den 4 oktober 1901 övertog staden med vissa undantag även dess gaturenhållningsskyldighet efter samma regler som för enskildas fastigheter.

Gaturenhållningen ombesörjdes till en början dels av renhållningsverket dels ock genom av ver-ke anlätade entreprenörer. Sedan den 1 oktober 1910 utföres den helt i verkets egen regi.

Kommunen åtager sig även gårdsrenhållning efter särskild taxa (se sid. 196) men gårdsrenhåll-nigen i Stockholm utföres till huvudsaklig del av privata renhållningsfirmor. År 1940 uppför-des en för hela gatukontoret gemensam verk-stad, som i viss omfattning även betjänar andra stadens förvaltningar.

Renhållningsverket sorterade tidigare under drätselnämndens andra avdelning men lyder

GN

sedan april 1920 under gatunämnden. Fr. o. m. den 1 oktober 1928 är verket inordnat under gatukontoret som en särskild avdelning. År 1937 genomfördes en omorganisation, varvid ny tjänst som renhållningschef inrättades och vissa kamerala arbetsuppgifter överfördes från räkenskaps- till renhållningsavdelningen. Avdelningen handhar även stadens bekvämlighetsinrättningar.

Till avdelningen hör även Spånga—Lövsta järnväg.

Författningar. Renhållningsordning för Stockholm, fastställd av ÖÅ 10 juli 1954 (Utl. 1954: nr 258). ÖÅ:s kung. 11 jan. 1869 med särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm utöver vad ordningsstadgan för rikets städer innehåller, med ändr. (Kf 1948: nr 50, 1949: nr 28). K. brev 22 jan. 1898 ang. kommunens övertagande av fastighetsägarnas bestyr med gaturenhålningen, med ändr. 24 juli 1919 och 29 april 1932. Chefens för finansdep. brev till ÖÅ 4 okt. 1901 ang. kommunens övertagande av kronans gaturenhållningsskyldighet för sina fastigheter. Taxa för hämtning av latrin, fastställd av ÖÅ 7 febr. 1952 (Kf 1952: nr 2). Taxa för gårdsrenhållning, fastställd av drätselnämndens andra avdelning 1 maj 1918 (Kf 1918: nr 26). SF:s beslut 25 jan. 1954 ang. återinförande av avgift vid stadens bekvämlighetsinrättningar (Kf 1954: nr 4).

Stat år 1955. (Renhållning.) Utgifter: driftbudgeten 32,416,400 kr., dessutom förlagsmedel 2,100,000 kr., kapitalbudgeten engångs 99,000 kr., lånemedel, i linjen 3,080,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 15,112,000 kr.

Renhållningschef (B 15).

Björkman, A. Å. V.; mottagningstid: 13,30—14.

Renhållningsinspektör (31).

Franzén, J. A.; mottagningstid: 10—11.

Kamrerare (26).

Neuendorff, H. G.

Biträdande inspektör (25).

Lundborg, F. A. F.

Kammarsskrivare (21).

Jansson, K. G.

Inspektörsassistent (19).

af Uhr, J. O. R., tjl. (se nedan), tf. Söderberg, F. R.

Kontorsassistent (18).

Eriksson, E. G.

Förste kontorsskrivare (16).

Söderberg, F. R., tjl. (se ovan), tf. Krosse, E. H. H.; Pernebrant, G. A. V.

Fyra kontorsskrivare.

Renhållningsstationerna.

Östra stationen

(omfattande Östermalm, Djurgården, Ladugårdsgärdet, Hjorthagen och Ekhagen).

Ruddammsvägen 11, Ö.; t. 32 26 76, 33 62 23; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Johnsson, C. M.

Förste kontorsskrivare (16).

Granemark, f. Tenger, Laila E.

Västra stationen

(omfattande Norrmalm, Vasastaden, Kungsholmen och Essingeöarna).

Norrbackagatan 31, Va.; t. 33 99 62, 33 99 63, 33 99 64; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Jägerdal, S. A.

Förste kontorsskrivare (16).

Kihlmark, K. E.

Södra stationen

(omfattande Södermalm och Staden Mellan Broarna).

Siargatan 14, Sö.; t. 43 38 19, 43 45 43, 43 15 18, 43 32 47; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Skoglund, J. G. H.

Förste kontorsskrivare (16).

Ståhle, H. O.

Årstastationen

(omfattande Brännkyrka och Enskede församlingar).

Huddingevägen—Sockenvägen, Enskede; t. 48 71 82, 49 70 50, 49 49 38; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Bladh, M. W.

Förste kontorsskrivare (16).

Lignell, B. O.

Brommastationen

(omfattande Västerleds, Bromma och Spånga församlingar).

Drottningholmsvägen 314, Bromma; t. 26 15 74, 25 63 73; kontorstid: 8,30—16,45.

Distriktsföreståndare (22).

Vakant, tf. af Uhr, J. O. R.

Förste kontorsskrivare (16).

Kullin, J. F.

Tjugutvå tillsyningsmän, tre förmän, tre kanslibiträden. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1954 till 798 st.

Verkstaden.

Kellgrensgatan 14, K.; t. 22 20 20 (växel).

Ingenjörer.

Arvidson, T. A. S. (31); Högvist, S. H. (25):
Planfeldt, A. (25); Lindblom, S. F. V. (25): en
vakant.

Maskiningenjör (25).

Thorén, K. G. S.

Kammarsskrivare (21).

Englund, N. A., tjl., tf. Wall, S. Y.

Konstruktör (21).

Myhrberg, C. G.

Ritare (19).

Nordstrand, B. D.; Lindblad, K. E.; Larson,
A. E.

Tio förste verkmästare, en verkmästare, en förrådsmästare, en förste kontorsskrivare, fem kontorsskrivare, ett förrådsbiträde, tre kanslibiträden, en värmeledningsskötare. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1954 till 181 st.

Budningskontor.

Hantverkargatan 3, K.; t. 22 20 20 (växel);
expeditionstid: 9—15.

Ett kontorsbiträde.

Sopförbränningsanläggningen vid Lövsta.

Hässelby Villastad; t. 380904 och 380403;
kontorstid: 9—16.

Förste maskinmästare (22).

Olsson, K. O. G.

Förste kontorsskrivare (16).

Nyström, V. A. N.

En maskinmästare, två verkmästare, en förmän. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1954 till 77 st.

Bekvämlighetsinrättningar.

25 kabinett, av vilka två hålles öppet endast sommardag och 111 urinoarer.

Två kabinettsvakter, femton biträden.

Desutom femtiofva biträden avlönade enligt kollektivavtal.

Brandförsvaret.

(Brandkåren.)

Brandstationer: Johannes brandstation, Malmskillnadsgatan 64, C.; t. 900 00 och »brandkåren» eller därest namnanropet är blockerat 10 15 20 för anmälan om eldsvåda samt tillkallande av sjukvagn vid olycksfall och sjukdomsfall, som fordrar omedelbar transport till sjukhus; eljest gruppnummer 22 77 00. Jämväl övriga brandstationer — med undantag för stationerna i Solhem och Hässelby — stå i förbindelse med brandförsvarets telefonväxel. Därjämte finnes direkt telefonförbindelse med polisstationerna genom polisverkets växel. Katarina brandstation, Tjörhovsgatan 9, Sö.; Kungsholmens brandstation, Kronobergs-gatan 2, K.; Östermalms brandstation, Artillerigatan 69, Ö.; Bromma brandstation, Ulsundavägen 30, Bromma; Brännkyrka brandstation, Bäckvägen 1, Hägersten; Solhems brandstation, Adolf Rudbecks Väg 5, Spånga; t. 36 08 94; Hässelby brandstation, Brändövägen 7, Hässelby Villastad; t. 38 06 40.

Redan de medeltida författningarna innehöll stadganden rörande fastighetsägares skyldighet att hålla viss brandredskap, förbud mot vårdslöst handskande med eld ävensom stadganden angående skyldighet att biträda med eldsläckning. Till följd av dessa föreskrifters primitiva natur ävensom framför allt det eldarfarliga byggnadsmaterialet, trähus med näver- och torvtak, härjades huvudstaden emellertid av många och omfattande eldsvådor, som stundom lade hela stadsdelar i aska. Enligt en den 10 maj 1661 utfärdad brandordning indelades staden mellan broarna i olika distrikt med var sin brandmästare; varje husvärd skulle hålla förutom annan brandattiralj en spruta, varjämte hela distriktet var skyldigt anskaffa en större spruta, som underhölls av staden; stadens åkare voro pliktiga köra vatten. Nya brandordningar utfärdades 1675 och 1728; den senare innehöll uppgift om olika signaler (flaggor, skott, klämtslag etc.), varmed eldsvådor i de olika stadsdelarna signalerades. Den 1 oktober 1828 fick Stockholm åter ett nytt brandreglemente. Staden delades nu i sexton distrikt; överstyrelsen över brandväsendet fördes av överståthållaren med biträde av polismästaren, och en särskild brandadjutant, avlönad av Stockholms stads brandförsäkringskontor, ställdes till överståthållarens förfogande. Detta reglemente gällde med några ändringar, till dess staden fick en brandkår.

Sedan brandstadga för rikets städer utfärdats den 8 maj 1874, lades grunden till huvudstadens nuvarande brandväsen, efter det att frågan här om stått på dagordningen alltsedan 1858. Den 1 december 1874 beslöt nämligen stadsfullmäktige, dels under förutsättning av anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontor och Stock-

holms stads brandstodsbolag till försäkring av lösegendom och dels med beräkning av garnisonens och flottans biträde såsom reserv, att 7 brandstationer, därav två huvudstationer, skulle upprättas, att högsta befälet vid eldsvåder skulle föras av en brandchef, att för elds dämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets verkställande skulle bildas en särskild, under eget befäl ställd och för ändamålet övad kår, att för uttryckning skulle begagnas hästar och en brandtelegraf anordnas, så att klämtning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen, samt slutligen att bevilja medel till inköp av en ångspruta och 4 handkraftsprutor. Av de båda huvudstationerna bestämde, att den norra skulle förläggas till stadens egendom nr 64 Malmkillnadsgratan och den södra till nr 9 Tjärhovsgatan.

Den förutvarande civila brandkåren upplöstes den 15 november 1875. Den nyuppsatta kåren bestod vid samma års slut av brandchefen, brandlöjtnanten, 1 verkmästare, 1 fanjunkare, 2 sergenter och 83 man. Under samma år godkände drätselnämndens dåvarande första afdelning ett förslag till upprättande av en brandtelegraf, vari ingingo ledningar från Katarina kyrka till södra kasernen, från Klara polisvaktkontor till brandchefens bostad och stationen vid Hötorget, emellan Skeppsholms-, Gustaf Adolfs torgs- och högvakterna samt rådhusstationen, från Kastellholmen till Skeppsholmsvaken samt från rådhusstationen till 5 brandskåp i staden inom broarna.

År 1884 erhöles de båda huvudstationerna förbindelse med såväl Stockholms Bell-telefonaktiebolag som Stockholms allmänna telefonaktiebolag. Den 12 mars 1902 stationerades den första sjukvagnen på Johannes brandstation. Från och med år 1905 överflyttades uppdraget att verkställa transport av döda eller sjuka djur från renhållningsverket till brandförsvaret. År 1912 påbörjades automobiliseringen av brandförsvarets fordon. Automobiliseringen var helt genomförd år 1916. Genom stadsfullmäktigbeslut den 11 december 1913 övergick brandkåren från att vara en värvad kår med treårig kontraktstid till en yrkeskår med pensionsrätt. År 1914 centraliserades samtliga riks- och Stockholmstelefonlinjer till Johannes brandstation och tillkom namnanropet »Brandkåren». År 1944 påbörjades ombyggnaden av brandtelegrafanläggningen till en kombinerad polistelefon- och brandalarmanläggning. År 1945 utrustades det första brandkårsfordonet med ultrakortvågsradio. Genom stadsfullmäktigbeslut den 17 mars 1947 genomfördes med verkan fr. o. m. den 1 april 1947 enhetliga regler för brandförmännens och brandmännens arbetstid, varigenom tjänstgöringen för dessa personalkategorier fastställdes att omfatta fyra dygn av nio. Fr. o. m. år 1948 erhöles även brandmästarna s. k. 4/9-tjänst.

Förutnämnda brandstadga för rikets städer den 8 maj 1874 ersattes med brandstadgan den 15 juni 1923, innehållande bestämmelser för

såväl städer som landsbygd. På förslag av 1941 års brandförvarsutredning ha samtliga författningsföreskrifter rörande rikets brandförsvaret i frestid numera samlats i brandlag och brandstadga den 15 juni 1944.

Stadsfullmäktige hava den 17 december 1953 antagit förslag till ny brandordning (Kf 1954: nr 1), som fastställdes av överståthållarämbetet den 15 januari 1954 och som trädde i kraft den 1 februari 1954.

Förvaltningen av brandförsvarets angelägenheter handhaves i Stockholm av *gatunämnden* såsom *brandstyrelse*.

Stadens brandstyrelse består av yrkesbrandkåren, två borgarbrandkårer och reservbrandstyrkan.

Brandchefen utövar närmast under förvaltningsmyndighetens ledningen av stadens brandförsvaret och ansvarar för att detsamma är i överensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnat. Han är därjämte skyldig att iakttaga, vad brandlagen och brandstadgan rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är brandförsvarets befälhavare.

Brandchefen tillsättes av gatunämnden på viss tid. Övrigt befäl vid brandförsvaret anställes av nämnden tills vidare. Brandman utses av brandchefen.

Under brandchefen är brandförsvaret organiserat på fyra afdelningar: eldsläcknings-, brandtekniska, elektrotekniska och administrationsavdelningen.

Yrkesbrandkåren har numera sin personal fördelad på sex stationer, nämligen Johannes, Katarina, Kungsholmens, Östermalms, Bromma och Brännkyrka. Dessutom finnes i den fr. o. m. den 1 januari 1949 inkorporerade delen av Spångå-Hässelby tvenne borgarbrandkårer placerade vid Solhems brandstation respektive brandstationen i Hässelby villastad. Den 29 juni 1953 hava stadsfullmäktige bl. a. beslutat anvisa gatunämnden medel för uppförande av en ny brandstation i Enskede.

Till brandförsvarets förfogande stå, förutom den till civilförsvaret anskaffade motorspruteparken, f. n. 26 automobilmotorsprutor, 28 bogserbara motorsprutor och 42 andra för brandskyddsverksamheten avsedda autobiler. Härtill komma sjösprutorna St Erik och Phoenix samt reservsjösprutorna Starkodder och Vigor.

För tillkännagivande av eldsvåda finnes en brandtelegraf med 4 lämpliga ställen inrättade brandskåp, trakavis förbundna med brandstationerna. Överståthållarämbetet kungör två gånger om året, varest brandskåpen finnas uppsatta.

Brandsyn förrättas av brandchefen eller efter hans förordnande av annat brandbefäl. Eldstadsbesiktning utföres av skorstensfejare i samband med sotning. Genom kungörelse eller anordnades skall i förväg meddelande lämnas om tid, då brandsyn skall hållas.

Rörande sotning, se sid. 16.

Sjuk- och djurtransportväsendet utgör en del av brandförsvarets verksamhet. För verk-

ställande av sjuktransporter finnas f. n. 21 sjukvagnar och för djurtransporter (sjuka och döda djur) trenne kombinerade djurtransport- och olycksfallsautomobiler. (Se vidare under sjukhusdirektionen, sid. 468.)

Författningar. Brandlag 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 91), med ändr. K. brandstadga 15 juli 1944, med ändr. (Kf 1944: nr 92, 1950: nr 15). Brandordning för Stockholm 15 jan. 1954 (Kf 1954: nr 1). Bestämmelser ang. uniforms-persedlar för brandkåren, fastställda av gatunämnden 15 dec. 1943. ÖÅ:s kung. 29 mars 1938 ang. stadens indelning i sotningstrakter, med ändr. ÖÅ:s sotningstaxa för Stockholm 12 nov. 1929, med ändr. (Kf 1951: nr 10, 56).

Stat år 1955. (Brandförsvaret.) Utgifter: driftbudgeten 9,007,319 kr. (därav engångs 332,400 kr.), dessutom förlagsmedel 230,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2,260,850 kr.

Brandchef (B 16).

Arve, E. A. M. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1956); träffas å expeditionen, Malmskillnadsgatan 64, C. (Johannes brandstation); t. 22 77 00: vardagar 13—15 (dag före sön- och helgdag 13—14).

Vice brandchef (35).

Skogsgberg, J.-E.

Eldsläckningsavdelningen.

Brandchef samt vice brandchef.

Se ovan.

Brandkaptener (28).

Palmquist, W. H.; Hildebrand, B. E.; Lydén, S. T.; Sommar, E. R.; en vakant.

Brandmästare (22).

Braner, N. G.; Bridal, E. O.; Emilsson, O. E.; Gedeberg, N. V.; Gustafsson, N. T.; Karlsson, K. A.; Malmbrant, C. O.; Paulsson, K. Hj.; Petersson, F. V.; Sollenberg, H. A.; Sännell, C. A. L.; Thurlin, K. S.; en vakant.

Kårchef för Solhems borgarbrandkår (2,500 kr.).

Månsson, F. H. V.; t. 36 00 17.

Kårchef för Hässelby borgarbrandkår (1,500 kr.).

Karlsson, S. A.; t. 38 09 11.

Brandtekniska avdelningen.

Förste brandingenjör (35).

Hultqvist, S. E. H.

Biträdande brandingenjör (28).

Bergström, G. E. S.

Öververkmästare (22).

Ståhl, G. R.

Ritare (19).

Lundby, K. G. L.; Carlson, C. G. V. A.

Elektrotekniska avdelningen.

Brandingenjör (33).

Kvarneby, H. B.

Biträdande ingenjör (25).

Lagergren, K. E.

Förste verkmästare (21).

Fernlöf, J. V. E.; Askeryd, A. G.

Kammarsskrivare (21).

Hellgren, J. Y.

Ritare (19).

Hesselgren, E. L.

Radiotekniker (18).

Englöf, N. T.

Administrationsavdelningen.

Kamrerare (26).

Ekblad, K. E. V., tjf., *tf.* Parwe, A. B. L.: t. även 21 78 58.

Kontorsassistent (18).

Carsell, B. L.

Brandförman (17).

Westberg, Å. K. E. (handhar bl. a. beklädnadsförrådet samt kommanderingen av s. k. säkerhetsvakter vid offentliga föreställningar å teatrar m. m.).

Inom samtliga avdelningar sextiofem *brandförmän*, trehundraotjugufyra *brandmän*, trettio *linjemontörer*, varav åtta avlönade enligt kollektivavtal, två *vice kårchefer*, sju *borgarbrandförmän*, trettio *borgarbrandmän*, fyra *kontorsskrivare*, fem *hantverkare*, två *kanslibiträden*, tre *kontorsbiträden*, en *telefonist* samt åtta *städerskor*.

Stockholms stads kyrkogårdsnämnd.

Kyrkogårdsnämnden.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen 2, 4 tr. (postadress: postbox 4170, Stockholm 4; postgirokonto nr 546); t. 449355. Sessions-tid: i regel andra helgfria måndagen i varje månad kl. 17.

I äldre tider hade de olika församlingarna sina särskilda begravningsplatser under och omkring kyrkorna. De gamla kyrkogårdarna inom staden blevo emellertid i mån av befolkningens tillväxt otillräckliga och denna omständighet i förening med insikten om de hygieniska vådorna av begravingar inom städerna åstadkom en framställning till kungl. maj:t, att åt staden finge »till evärdeligt bruk och nyttjande» upplåtas från Karlbergs kungsgård ett område till allmän begravningsplats för Stockholms församlingar. Denna begäran bifölls 1815; dock kom den s. k. »äldre kyrkogården utanför Norrtull» först att begagnas endast av Storkyrkoförsamlingen; i den mån övriga församlingars kyrkogårdar befunnos för dem otillräckliga blevo emellertid även dessa församlingar delaktiga i begravningsplatsen, som också därför efter hand, i synnerhet på 1860- och 1870-talen, huvudsakligen genom av Stockholms stadsfullmäktige gjorda markförvärf, utvidgades till att omfatta 62 hektar, utgörande den nuvarande norra begravningsplatsen. År 1890 inköptes från Enske ett område om 14.80 hektar, vilket 1895 invigdes till kyrkogård och benämndes »södra begravningsplatsen» (ifrågarvarande område benämnes numera »Sandsborgs-kyrkogården»). Denna begravningsplats utvidgades år 1912 med 77.90 hektar, dels genom inköp, dels genom övertagande av under dåvarande lantegendomsnämndens förvaltning stående mark. Denna nya del av södra begravningsplatsen (benämnd »Skogskyrkogården») invigdes år 1920. År 1928 utökades Skogskyrkogården med ca 11.50 hektar av den staden tillhöriga egendomen Skarpnäck.

Till främjande av eldbegängelsen som begravningsform omändrades ett å Sandsborgs-kyrkogården beläget gravkapell till eldbegängelseanstalt och användes i denna egenskap, under benämningen Sandsborgskrematoriet, fr. o. m. år 1931 och till år 1940, då det å Skogskyrkogården nyanlagda Skogskrematoriet togs i bruk. Efter stadsfullmäktiges beslut den 18 maj 1936 påbörjades samma år uppförandet av detta krematorium jämte kapellanläggning. Kostnaderna för anläggningen inklusive inventarier och konstnärlig utsmyckning uppgingo till 2,970,000 kr.

Den 21 juni 1943 hava stadsfullmäktige anvisat medel ur B. A. Danelii donationsfond till tackande av utgifterna för John Lundqvists uppståndelsemonument å Skogskyrkogården.

Förvaltningen av den utanför Norrtull belägna begravningsplatsen ombesörjdes först av Storkyrkoförsamlingen, sedermera av dess och Klara församlings kommitterade, vilka fr. o. m. 1861 kallade sig »förvaltningen av huvudstadens utom norra tullen belägna begravningsplats». Efter många års förhandlingar fick frågan om huvudstadens begravningsplatser förvaltning sin lösning genom inrättandet jämlikt kungl. förordning den 29 april 1886 av en kyrkogårdsnämnd, bestående av fyra av stadsfullmäktige samt fyra genom kyrkostämmornas i de territoriella församlingarna elektor utsedda ledamöter jämte lika många i enahanda ordning utsedda suppleanter. Denna nämnd övertog enligt kungl. brev s. å. även vården av den äldre kyrkogården utanför Norrtull.

Efter framställning från stadsfullmäktige har genom kungl. förordning den 16 maj 1924 vården av de Stockholms stad tillhöriga eller åt staden upplåtna kyrkogårdarna förklarats utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att besörja. Samtidigt upphävdes förordningen den 29 april 1886 om kyrkogårdsnämnd i Stockholm fr. o. m. den 1 juni 1924. Den 23 maj 1924 utfärdades av k. m:t instruktion för *Stockholms stads kyrkogårdsnämnd*. Denna instruktion ersattes av nu gällande instruktion för kyrkogårdsnämnden, fastställd av överståthållarämbetet den 20 november 1940.

Kyrkogårdsnämnden har till uppgift att handhava förvaltningen av staden tillhöriga eller åt staden upplåtna begravningsplatser med allt vad därtill hör, ävensom övriga begravningsväsendet rörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Det åligger nämnden att uppgöra och till stadsfullmäktige för fastställelse överlämna förslag till bestämmelser angående avgifter och övriga villkor för nyttjanderätt till gravplats. Under kyrkogårdsnämnden lyder kyrkogårdsförvaltningen, vars chef är direktören.

Enligt instruktionen för kyrkogårdsnämnden består nämnden av, förutom ordförande, som tillsattes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av [Stockholms domkapitel]¹⁾ samt fem av stadsfullmäktige. För ledamot, utsedd av domkapitlet, tillsättes för två år i enahanda

¹⁾ Numera domkapitlet i Stockholms stift.

ordning suppleant. För övriga ledamöter väljas för samma tidsperiod fem suppleanter av stadsfullmäktige. Nämnden utser Årligen inom sig vice ordförande. Direktören äger närvara vid nämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Under kyrkogårdsnämndens förvaltning stå två begravningsplatser, nämligen norra begravningsplatsen och södra begravningsplatsen, den senare bestående av tvenne områden, Sandsborgskyrkogården och Skogskyrkogården. Å norra begravningsplatsen finnes ett gravkapell (förutom ett å katolska och ett å mosaiska församlingarnas begravningsplatser). Å Skogskyrkogården finnas Heliga Korsets kapell, som jämte Trons kapell och Hoppets kapell utgör Skogskyrkogårdens huvudkapellanläggning med tillhörande krematorium, samt Skogskapellet och Uppståndelskapellet och å Sandsborgskyrkogården Sandsborgskapellet. Antalet gravkapell å södra begravningsplatsen är sålunda sammanlagt sex. Å norra begravningsplatsen finnes ett Svenska eldbegängelseföreningen tillhörigt krematorium med jordfästningskapell och kolumbarium.

De av katolska och mosaiska församlingarna anlagda särskilda begravningsplatserna inom norra begravningsplatsens område stå icke under kyrkogårdsnämndens förvaltning.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads kyrkogårdsnämnd, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 61). Instruktion för kyrkogårdsnämndens [kamrerare] direktör, antagen av nämnden 3 nov. 1936. K. brev 27 aug. 1886 ang. gamla kyrkogårdens utanför Norrtull överlämnande till kyrkogårdsnämndens vård och förvaltning. Bestämmelser rörande Stockholms stads begravningsplatser, utg. av kyrkogårdsnämnden i mars 1951. Taxa å avgifter för nyttjanderätt till gravplatser å stadens begravningsplatser, godkänd av SF 19 mars 1945. Taxa å avgifter för begagnande av de under kyrkogårdsnämndens förvaltning ställda begravningsplatser, gällande fr. o. m. 1 juli 1945. Taxa å avgifter för underhåll m. m. av gravar å Stockholms norra och södra begravningsplatser, beslutad av kyrkogårdsnämnden 26 juni 1951.

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 5,520,000 kr. (därav engångs 130,840 kr.), kapitalbudgeten 362,850 kr. (därav engångs 117,850 kr.); dessutom lånemedel i linjen 159,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2,118,315 kr.

Kyrkogårdsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Britth, L. G., statskommissarie.

Övriga ledamöter.

Danielsson, J. E. V., kyrkoherde (utsedd av domkapitlet).

Alderin, E. K., ombudsman, stadsfullm.

***Englund, P.-O.**, chefredaktör.

***Larson, Berta M.**, föreståndarinna, stadsfullm.

***Persson, O. J.**, parkarbetare.

Suppleanter¹⁾.

Lund, B. A., kyrkoherde (utsedd av domkapitlet).

Björkhammar, S. A., ombudsman.

***Hagman, E. R. R.**, bankdirektör, stadsfullm.

***Ryderberg, Ingrid**, socialvårdsstyrelse.

Sjönell, P. B. G., direktör.

***Wirén, f. Franzén, E. Maria**, fru.

Sekreterare (840 kr.).

Linderoth, A. T., borgarrådssekreterare (se sid. 123).

Tjänstedelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Alderin, E. K.**; **Britth, L. G.**

Revisorer.

Gemensamma för gatunämnden m. fl. (se sid. 186).

Kyrkogårdsförvaltningen.

Nämndens expedition.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen 2, 4 tr
(postadress: postbox 4170, Stockholm 4;
postgirokonton nr 546); t. 44 93 55 (växel);
expeditionstid: helgfria dagar 10—14,30,
lördagar och dag före helgdag 10—14,
under april måndag—fredag även
16,30—18.

Direktör (B 13).

Attermark, J. H. T. (förordn. t. o. m. ³⁰/11 1956); mottagningstid: 10—11.

¹⁾ Enligt nämndens beslut skola ordföranden samt ledamöterna hrr Alderin och Persson vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna fru Wirén och fröken Ryderberg i nu nämnd ordning, vice ordföranden och fröken Larson i första hand ersättas av suppleanterna hrr Björkhammar och Sjönell i nu nämnd ordning samt hr Englund av suppleanten hr Hagman. Därest denna ordning icke kan upprätthållas, skola de av stadsfullmäktige valda suppleanternas ordning vara följande: 1) hr Björkhammar, 2) fru Wirén, 3) hr Sjönell 4) fröken Ryderberg samt 5) hr Hagman.

KN

Kamrerare (26).

Fors, M. W.; träffas säkrast 10—11.

Biträdande ingenjör (25).

Murhammar, S. I. G.; t. 49 25 80.

Kammarskrivare (21).

Johansson, f. Whitlock, Irma E.; Eriksson, C. I.

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Askner, f. Westermarck, D. E. (Lisa).

Förste kontorsskrivare (16).

Södergren, Wera F. E.

Arkitekt för granskning av gravvårdsritningar m. m. (7,884 kr.).

Wahlman, J. I.; träffas helgfria tisdagar 16,30—18 och fredagar 10—11,30 samt under tiden april—juni även helgfria måndagar och torsdagar 10—11,30.

En ritare, två kontorsskrivare, två kansli-biträden, fyra kontorsbiträden, två telefonister, ett expeditionsvaktsbiträde.

Norra begravningsplatsen.

Solna (postadress: Stockholm 6); t. 27 26 40 (växel); expeditionstid: helgfria dagar 10—16,30, lördagar och dag före helgdag 10—14.

Kyrkogårdsinspektör (23).

Lindström, N. W.

Kontorsassistent (18).

Bolming, N. O. G.

En *förste verkmästare*, en *förste trädgårdsmästare*, fem *trädgårdsmästare*, en *biträdande verkmästare*, två *biträdande trädgårdsmästare*, ett *kansli-biträde*, ett *kontorsbiträde*.

Dessutom *arbetare* (vintern lägst 52, sommaren högst 113) och *arbeterskor* (vintern lägst 3, sommaren högst 175).

Södra begravningsplatsen.

Enskede; t. 49 25 80 (växel); expeditionstid: helgfria dagar 10—16,30, lördagar och dag före helgdag 10—14.

Kyrkogårdsinspektör (23).

Gustafsson, K. G.; träffas helgfria dagar 10—11.

Kontorsassistent (18).

Östedt, F. H.

En *förste verkmästare*, tre *förste trädgårdsmästare*, tre *trädgårdsmästare*, en *krematorieföreståndare*, en *biträdande krematorieföreståndare*, en *biträdande verkmästare*, två *biträdande trädgårdsmästare*, sju *krematoriebiträden*, ett *kansli-biträde*, två *kontorsbiträden*.

Dessutom *arbetare* (vintern lägst 51, sommaren högst 95) och *arbeterskor* (vintern lägst 7, sommaren högst 224).

Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse och i samband därmed stående institutioner m. m.

Idrotts- och friluftsstyrelsen.

*Hantverkargatan 26, 3 tr., K.; tel.: se
nedan expeditionen.*

Stockholmsolympiaden år 1912 kan anses hava medfört idrottens genombrott i det allmänna folkmedvetandet i Sverige. Därefter har det blivit en allt viktigare kommunal uppgift att understödja sammanslutningar med idrottslig verksamhet på sitt program.

Innan staden inrättade ett särskilt organ för handläggningen av hithörande ärenden, beviljade stadsfullmäktige anslag till skilda förvaltningar för bad- och idrottsändamål. Sålunda anlades under 1920-talet för stora belopp såsom nödhjulsarbeten badanläggningar och idrottsplatser av fastighetsnämnden, mindre idrottsplaner, lekplaner och källbackar av gatunämnden, lekplaner i anslutning till skolorna av folkskoledirektionen samt skridskobanor av gatunämnden och folkskoledirektionen. Dessutom beviljades anslag under en särskild stattitel »Övriga bidrag till främmande inrättningar» till gymnastikverksamhet och för anordnande av simundervisning samt till underhåll och skötsel av idrottsplatser och skridskobanor. Med hänsyn till önskvärdheten av att frågor om beviljande och disponerande av anslag för ifrågavarande ändamål bleve likformigt och enhetligt behandlade, uppdrog stadskollegiet år 1927 åt en kommitté att framlägga förslag angående den framtida beredningen av dessa frågor. Denna idrottskommitté avgav sitt betänkande den 26 november 1928 (Utl. 1929: nr 68), vari den föreslog, att för handläggning av stadens idrotts- och badfrågor måtte tills vidare för vinnande av ytterligare erfarenheter inrättas en särskild, under folkskoledirektionen sorterande idrottskommision. Sedan gatunämnden och folkskoledirektionen i yttranden häröver föreslagit, att berörda ärenden måtte uppdragas åt en självständig myndighet, beslöt stadsfullmäktige den 4 mars 1929 att för ändamålet inrätta en Stockholms stads idrottsstyrelse. Instruktionen för den nya styrelsen fastställdes av k. m. t. den 26 april 1929 och trädde i kraft den 1 maj samma år.

Friluftslivets ökade utbredning och behovet av stadens medverkan till främjande och tryg-

gande av befolkningens möjligheter att idka friluftsliv föranledde stadskollegiet att år 1936 tillsätta en särskild friluftskommitté, som den 5 oktober 1938 avgav sitt betänkande (Utl. 1939: nr 65), innehållande en allmän plan för stadens friluftsförande åtgärder. Genom stadsfullmäktiges beslut den 20 februari 1939 uppdrogs åt idrottsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som framlagts i friluftskommitténs betänkande, under benämningen *Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse*, handhava även stadens friluftssamhet. Instruktion för styrelsen i dess utvidgade form fastställdes av överståthållarämbetet den 20 november 1940 och trädde i kraft den 1 december samma år.

Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse handhar förvaltningen av stadens för idrott, lekar, bad och friluftssamhet avsedda anläggningar, i den mån de icke enligt gällande författning eller särskilt beslut av stadsfullmäktige tillhöra annan myndighets förvaltning, samt handlägger övriga härmed sammanhängande frågor, vilkas vård överlämnas åt styrelsen av stadskollegiet.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande. Vid sammanträde med styrelsen äger direktören närvara och deltaga i överläggning med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad i protokollet. För handläggning av vissa ärenden har styrelsen inom sig utsett särskilda ekonomiska, idrotts- och friluftssdelegerade samt delegerade för instruktions- och ungdomsverksamhet (se sid. 204). Chef för styrelsens kontor och anläggningar är direktören.

För särskilda arbetsuppgifter äger styrelsen påkalla biträde av vederbörande stadsmyndigheter. Sådant biträde lämnas av kammarkontoret med styrelsens bokföring.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 55).

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 9,720,139 kr. (därav engångs 2,031,515 kr.), dess-

IFS

utom förlagsmedel 884,993 kr., kapitalbudgeten 648,000 kr. (engångs), lånemedel, i linjen 2,977,000 kr., inom linjen 225,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,518,725 kr.

Idrotts- och friluftsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Malm, A. B.**, direktör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

***Edstam, A. M.** (Anna-Maja), tf. folkskollinspektör, stadsfullm.

***Karlsson, Hans G. B.**, ombudsman, stadsfullm. **Nordenfelt, B.**, redaktör.

Waldemarson, A. V., redaktör, stadsfullm. **Wide, E. E.**, överlärare.

Suppleanter¹⁾.

Claesson, G. H., ombudsman.

***Elbe, A. M.**, typograf.

Gudmundson, E., seminarielärare.

***Lundström, Å.**, tjänsteman.

***Rahmqvist, K. V.**, folkskollärare.

Sahlin, E. E., chefsombudsman.

Sekreterare (2,640 kr.).

Almgren, E. V., direktör (se sid. 521).

Idrotts- och friluftsstyrelsens delegerade m. m.

Ekonomidelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Karlsson, Hans G. B.**; **Malm, A. B.**, vice ordf.; **Rahmqvist, K. V.**; **Waldemarson, A. V.**

Frilufttsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Claesson, G. H.**; **Edstam, A. M.** (Anna-Maja); **Karlsson, Hans G. B.**; **Nordenfelt, B.**; **Waldemarson, A. V.**

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola vid förfall för ledamöterna suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamöterna hrr Wide och Karlsson, suppleanterna hrr Elbe, Lundström, Claesson, Rahmqvist, Gudmundson och Sahlin, för vice ordföranden och ledamöterna fröken Edstam och hr Nordenfelt suppleanterna hrr Rahmqvist, Gudmundson, Sahlin, Elbe, Lundström och Claesson samt för ledamöterna hr Waldemarson suppleanterna hrr Sahlin, Rahmqvist, Gudmundson, Elbe, Lundström och Claesson.

Idrottsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Edstam, A. M.** (Anna-Maja); **Elbe, A. M.**; **Rahmqvist, K. V.**; **Sahlin, E. E.**; **Wide, E. E.**, vice ordf.

Delegerade för instruktions- och ungdomsverksamhet.

(Ännu ej utsedda.)

Styrelsen för Östermalms idrottsplats.

Ordförande: **Berglund, H. J.**, borgarråd, stadsfullm. (utsedd av stadskollegiet).

Övriga ledamöter: två vakanta (utsedda av idrotts- och friluftsstyrelsen); **Bratt, J. L.**, f. d. kammarrättsråd, **Rude, K. F. R.**, major (utsedda av Sveriges centralförening för idrottens främjande).

Revisorer.

Gemensamma för folkskoledirektionen m. fl. (se sid. 353).

Idrotts- och friluftsstyrelsens kontor.

Hantverkargatan 26, 3 tr., K.; t. 54 06 20; expeditionstid: 8,30—11,30, 12,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,30, 12—14).

Stat år 1955. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 807,274 kr. (därav engångs 1,965 kr.).

Direktör (B 16).

Magnusson, O. M. R. (förordn. t. o. m. ³¹/s 1955); mottagningstid efter överenskommelse.

Kansliavdelningen.

Sekreterare (31).

Franzén, R. M.

Utredningsman (13,224 kr.).

Hjort, A. L., badinspektör.

Kammarsskrivare (21).

Bock, A. S.

Förste kontorsskrivare (16).

Helgstrand, f. Lindblom, E. Iris, tj. (se sid. 205), *tf. Engström, Karin M.*, registrator.

Kontorsskrivare (13).

Engström, Karin M., tj. (se ovan), *tf. Strand, f. Thorsell, G. Essie.*

Kameralavdelningen.*Kamrerare* (28).

Ljungman, C. G.

Förste kammarskrivare (23).Lindberg, A., tjl. (se sid. 207), *tf. Ribæus, f. Spjuth, Eva G.**Kontorsassistenter* (18).Löwgren, E. A., tjl. (se sid. 211), *tf. Helgstrand, f. Lindblom, E. Iris; Wistedt, J. H., tjl. (se sid. 206), tf. Meyerson, Carin.*En *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, fem *kontorsbiträden*, två *expeditionsvakter*, en *telefonist*.**Tekniska avdelningen.***Arbetschef* (35).

Swenning, R.

Ingenjörer.

Svenson, B. A. (31); Fröling, K. W. F. (26).

Underingenjör (23).

Blomkvist, E. V.

Konstruktör (21).Vakant, *tf. Nyström, N. J. A.**Förste verkmästare* (21).

Holm, G. H. L.; Eklind, H. A.

Verkmästare (18).

Carlsson, N. G. R.

Mättningsförmän (16).

Platin, C.-G.

Två *verkmästarbiträden*, ett *förrädsbiträde*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, ett *ritbiträde*, två *mättningsbiträden*.**Anläggningar för utomhusidrott.**

I Stockholm finnas f. n. sexton större *idrottsplatser*, nämligen Stadion samt Östermalms, Johanneshovs, Hammarby, Kristinebergs, Stadshagens, Hjorthagens, Zinkensdamms, Enskede, Älvsjö, Aspuddens, Stora Mossens, Ångby, Stora Essingens, Mälärhöjdens och Årsta idrottsplatser. Härtill komma, efter inkorporeringen av förutvarande Spånga socken, Hässelby och Bromstens idrottsplatser samt Spånga idrottsplats (Gläntan). Av dessa äro Stadion och Östermalms idrottsplats anlagda å staten tillhöriga områden samt de övriga belägna å Stockholms stad tillhörig mark.

Stadion förvaltas av stadionstyrelsen.

Östermalms idrottsplats, se sid. 204 och 570.

Hammarby idrottsplats är utarrenderad till Hammarby idrottsförening. Staden lämnar årligt bidrag till idrottsplatsens underhåll, under villkor att viss skolungdom beredes kostnadsfritt tillträde till densamma (jfr sid. 570).

Kristinebergs, Stadshagens, Hjorthagens, Zinkensdamms, Johanneshovs, Enskede, Älvsjö, Aspuddens, Stora Mossens, Stora Essingens, Mälärhöjdens, Ångby och Årsta idrottsplatser (se sid. 206), vilka tillkommit medelst å stadens stat anvisade anslag, förvaltas av idrotts- och friluftsstyrelsen. I fråga om idrottsplatserna inom Spånga skötes driften av lokala idrottsföreningar med ekonomiskt stöd av styrelsen.

Förutom nu nämnda idrottsplatser finnes ett 60-tal *bollplaner*, bland vilka de i Vasaparken samt invid Eriksdals och Skarpnäcks skolor och vidare de i Blommensberg, Gröndal, Gubbängs, Hammarbyhöjden, Hägerstensåsen, Mariehäll, Midsommarkransen, Olovslund, Riksby, Stureby, Södertörn, Södra Ångby, Tallkrogen, Tantolunden, Traneberg, Västberga, Västertorp och Örby äro de största. Därför äro idrotts- och friluftsstyrelsen lämnat ekonomiskt bidrag till idrottsorganisationer, vilka anlagt idrottsplaner på mark, som avgiftsfritt eller mot lågt arrende upplåtits av staden. För idrottsutövning användas även de *lekplaner*, som äro belägna i stadens parker, i koloniträdgårdsområdena, vid folkskolorna eller å andra lämpliga ställen. I samband med visst markavtal mellan kronan och staden har på Ladugårdsgärdet mark ställts till förfogande för idrottsändamål. Under 1948—1949 har här iordningställt ett *sportfält* om ca 60,000 m². Fältet användes för glid- och segelflygverksamhet, motortävlingar och olika bollspel. Under år 1952 har sportfältet kompletterats med en motorterrängbana för ungdom jämte en trimningsverkstad i anslutning till banan.

Staden har under senare år medverkat till anläggandet av *tennisbanor*, ehuru i begränsad utsträckning och endast med avseende på utebanor. Sålunda finnas för närvarande sjutton tennisbanor utarrenderade till klubbar och tio banor under styrelsens regi i anslutning till idrottsplatserna. Därför har styrelsen medverkat till anläggandet av fjorton banor i enskild ägo.

Uppgifter angående avgifterna å ifrågavarande anläggningar kunna erhållas å idrotts- och friluftsstyrelsens kontor.

Genom styrelsens försorg anordnas *skridskobanor* dels å vissa av styrelsens idrottsplatser och bollplaner, dels i parker, dels och vid sådana stadens folkskolor, som äro belägna på större avstånd från de allmänna skridskobanorna. Under vintersäsongen anläggas omkring 170 sådana banor. Dessutom lämnar staden bidrag till anordnande av ett antal för allmänheten upplåtna, enskilda skridskobanor under villkor

IFS

att barn i stadens skolor hava fritt tillträde till banorna. På idrottsplatser och annorstädes iordningställas 13 ishockeybanor och 3 hockeybockeybanor med belysnings- och andra anordningar. Vidare underhållas omkring 130 kälkbackar i stadens parker och förstäder.

Stat år 1955. (Idrottsplatser m. m.) Utgifter: driftbudgeten 4,354,885 kr. (därav engångs 1,232,150 kr.), dessutom förlagsmedel 338,480 kr.; kapitalbudgeten 584,000 kr. (engångs), låne-medel, i linjen 1,800,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 159,275 kr.

Inspektör (26).

(För idrottsplatsavd.)

Dahlin, T. J., tjl. (se sid. 123), *tf. Wistedt, J. H.*

Kammarsskrivare (21).

Ribæus, f. Spjuth, Eva G., tjl. (se sid. 205).

Förste kontorsskrivare (16).

Åkerman, H. M. F.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*.

Idrottsplatser.¹⁾

Kristineberg.

Kristineberg, K.; t. 50 95 15.

Stora Essingen.

Essingestråket, K.; t. 53 97 90.

Föreståndare (17).

Hertzell, S. E. T., för Kristinebergs och Stora Essingens idrottsplatser.

Stadshagen.

Stadshagen, K.; t. 50 05 25.

Vasaparken.

Tel. 30 30 66.

Föreståndare (17).

Eriksson, A. L., för Stadshagens idrottsplats och Vasaparkens bollplan.

Hjorthagen.

Jägmästargatan, Hjorthagen; t. 61 05 01.

Matteus bollplan.

Vanadisvägen 14, Va.; t. 31 55 55.

Föreståndare (17).

Ekberg, A. O., för Hjorthagens idrottsplats och Matteus bollplan.

¹⁾ Idrottsanläggningar i Spånga äro ej medtagna i denna förteckning.

Zinkensdamm.

Ringvägen 16, Sö.; t. 42 24 90.

Föreståndare (17).

Bengtson, K. A.

Johanneshov.

Nynäsvägen, Enskede; t. 48 20 70.

Årsta.

Sköntorpsvägen, Johanneshov; t. 48 47 34.

Föreståndare (17).

Nilson, G. A., för Johanneshovs och Årsta idrottsplatser.

Enskede.

Handelsvägen, Enskede; t. 49 16 85.

Föreståndare (17).

Bastholm, E. A.

Älvsjö.

Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 12 33.

Föreståndare (17).

Nylander, E. T.

Aspudden.

Aspudden, Hägersten; t. 45 05 75.

Föreståndare (17).

Strähle, B. E. R.

Mälärhöjden.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 46 11 18.

Föreståndare (17).

Crammer, C. H. V.

Stora Mossen.

Västerled, Bromma; t. 25 35 27.

Föreståndare (17).

Björkman, E. G.

Ängby.

Vultejusvägen, Bromma; t. 37 36 72.

Föreståndare (17).

Carlson, G. E. H.

Sportfält.

Skarpnäck.

Tel. 59 09 02.

Föreståndare (17).

Hertzell, N. G. (se även sid. 211).

Ladugårdsgärdet.

Tel. 61 06 40.

Tennisbanor.

Smedslätten.

Alviksvägen—Djurklouwägen, Bromma; t. 25 05 22.

Hjorthagen.

Jägmästargatan, Hjorthagen; t. 60 83 83.

Enskede.

Handelsvägen, Enskede; t. 49 16 85.

Älvsjö.

Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 12 33.

Mälarhöjden.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 46 11 18.

Flatenbadet.

Stockholm 20; t. 93 01 00.

Bad, lokaler för inomhusidrott samt föreningslokaler.

Under idrotts- och friluftsstyrelsens förvaltning äro ställda följande bad, lokaler för inomhusidrott och föreningslokaler:

Friluftsbad.

Vanadisbadet, beläget i Vanadislunden och Älvsjöbadet vid Huddingevägen i Älvsjö äro bassängbad med renat vatten.

Eriksdalsbadet är beläget vid Eriksdalslunden. För år 1955 hava stadsfullmäktige anvisat medel till påbörjande av ett nytt friluftsbad i Eriksdalslunden. Flatenbadet, beläget vid sjön Flaten i Enskede, är Stockholms största strandbad med en badstrand av c:a 1,200 meters längd. Inom anläggningen finnas även två tennisbanor, idrotts- och lekfält samt tältområde. Erstaviksbadet är ett strandbad vid Erstavikens norra strand. Ågestabadet och Farstanäsens friluftsbad äro två strandbad i sjön Magelungen. Älvsjöbadet invid Huddingevägen i Älvsjö är ett bassängbad med renat vatten. Långsjöbadet är ett strandbad i Långejön, Brännkyrka. Mälarhöjdens friluftsbad vid Jakobsberg i Sättravägens förlängning omfattar förutom strandbadet även ett tältområde. Vårbybadet är ett strandbad i Mälaren vid Vårbyfjärden. Tranebergsbadet, nära Tranebergstrons östra landfäste, är ett sol- och duschbad. Solviksbadet och Stora Essingens friluftsbad, båda vid Mälaren, användas numera på grund av vattnets förorening endast som sol- och duschbad. Vid Kyrksjön i Bromma finnes ett kallbadhus. Ängbybadet är ett strandbad i Södra Ängby vid Mälaren. Kanaanbadet, ett strandbad i Grimsta vid Mälaren, är i första hand anordnat såsom bad för barn från de norra

och västra delarna av staden. Inom Spånga finnes ett mindre strandbad i Hässelby och ett vid Lövssta intill Spånga ungdomsgård, båda vid Mälaren.

Varmbad.

Forsgrénsska badet, som togs i bruk hösten 1939, är ett gemensamhetsbad, innehållande en bassäng om $12 \times 33\frac{1}{3}$ meter med en vändbrygga vid 25 meter samt omklädningsutrymmen för 480 badgäster samtidigt. Liljeholmsbadet är en flytande anläggning, förlagt till Liljeholmsviken invid Hornstull. Det har en bassäng å $6 \times 16,67$ meter. Det i Aspudden belägna varmbadhuset har en bassäng om 6×15 meter samt karbad. Ett mindre varmbadhus utan bassäng finnes även i Älvsjö. Badanläggningarna i Mälarhöjdens, Hjorthagens, Bällstalunds, Orby, Enskede och Storkyrkoförsamlingens skolor äro vissa tider, då de ej äro erforderliga för skolornas behov, upplåtna för allmänheten. Förvaltningen av dessa bad, i den mån de äro avsedda för allmänheten, handhaves av styrelsen. Dessutom finnes en mindre bastu i Hässelby.

Staden lämnar bidrag till *simundervisning* samt *undervisning i livräddning* åt elever vid vissa av huvudstadens undervisningsanstalter. Därjämte meddelar idrotts- och friluftsstyrelsen kostnadsfri simundervisning vid flertalet friluftsbad.

Gymnastik- och idrottshallar.

Idrotts- och friluftsstyrelsen handhar förvaltningen av följande gymnastik och idrottshallar, Eriksdalshallen öppnades hösten 1939. Hallen inrymmer två banor om 22×43 meter resp. 17×38 meter samt en mindre bastu. Antalet fasta åskådarplatser utgör 2,134, varav 1,144 sittplatser. Vid vissa arrangemang kan antalet platser ökas med ytterligare 1,236 sittplatser och 600 ståplatser. Vasa gymnastikhall är inrymd i Vasa realskolas byggnad. Forsgrénsska gymnastikhallen, som står i direkt förbindelse med Forsgrénsska badet är inredd jämväl för handboll och tennisspel. Salens golvyta mäter $16,5 \times 36$ meter. En mindre åskådarläktare rymmer 120 personer.

För gymnastikändamål lämnar staden bidrag till enskilda sammanslutningar (jfr sid. 570).

Stat år 1955. (Idrottshallar och bad.) Utgifter: driftbudgeten 2,397,294 kr. (därav engångs 241,300 kr.), dessutom förlagsmedel 499,114 kr., kapitalbudgeten 24,000 (engångs), lånemedel, i linjen 500,000 kr., inom linjen 225,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 895,250 kr.

Badinspektör (26).

Hjort, A. L., tjl. (se sid. 204), *tf. Lindberg, A.;* Medborgarhuset, Medborgarplatsen, Sö.; t. 42 00 06.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, en *expeditionsvakt*.

Varmbad.

Forsgrénska badet.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen, Sö.;
t. 40 11 02 (kontor), 40 07 05 (kassan).

Två förste badmästare, en siminstruktör, fyra badmästare, en förrådsföreståndarinna, två kassörskor, åtta badassistent-er samt biträdes- och städerskepersonal.

Liljeholmsbadet.

Liljeholmsviken (vid Hornstull), Sv.,
t. 68 67 80.

En förste badmästare, en badmaskinist,
två kassörskor.

Älvsjö varmbadhus.

Johan Skyttes Väg 232, Älvsjö;
t. 47 17 20.

En badföreståndarinna.

Aspuddsbadet.

Schlytersvägen 53, Hägersten; t. 45 00 11.

En badmaskinist (tillika badmaskinist i Älvsjö varmbadhus), en badföreståndarinna.

Mälarhöjdsbadet.

Mälarhöjdens nya folkskola, Hägersten.

En baderska, en maskinskötare.

Bällstalundsbadet.

Bällstalunds folkskola, Mariehäll.

En baderska, en maskinskötare.

Enskedebadet.

Enskede folkskola, Stockholmsvägen 30,
Enskede.

En baderska, en maskinskötare.

Storkyrkans folkbad.

Storkyrkans folkskola, Svartman-
gatan 20—22, C.

En baderska.

Hässelby bastu.

Brändövägen 7, Hässelby villastad.

Friluftsbad.

Vanadisbadet.

Vanadislunden (ing. från Sveavägen),
Va.; t. 30 12 11.

Under badsäsongen en badföreståndare,
en biträdande badföreståndare, två sim-

lärare, en expeditjonsföreståndarinna, tre
kassörskor, en garderobsföreståndarinna,
tre garderobsvakter samt städerskepersonal.

Tranebergsbadet.

Fredhäll (vid Snoilskyvägen), K.
(Utarrenderat.)

Eriksdalsbadet.

Eriksdalslunden (ing. från Ringvägen 96),
Sö.; t. 41 11 38.
(Utarrenderat.)

Flatenbadet.

Stockholm 20; t. 93 01 00.

Under badsäsongen en badföreståndare,
tre simlärare.

Barnbadet; t. 93 02 35.

Kanaanbadet.

Bromma; t. 37 93 18.

Under badsäsongen två simlärare.

Barnbad, öppet för allmänheten i viss ut-
sträckning.

Farstanäsens friluftsbad.

Södertörns villastad; t. 94 14 45.

Under badsäsongen en badföreståndare.

Älvsjöbadet.

Invid Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 15 07.

Under badsäsongen en badföreståndare,
två simlärare, två kassörskor, två garde-
robsvakter samt städerskepersonal.

Ågestabadet.

Södertörns villastad; t. 94 18 02.

Under badsäsongen en badföreståndare.

Långsjöbadet.

Sjöstigen (invid Långsjöplan), Älvsjö;
t. 47 21 60.

Under badsäsongen en badföreståndare,
en simlärare.

Mälarhöjdens friluftsbad.

Nordväst om Jakobsbergs gård, Häger-
sten; t. 46 12 71.

Under badsäsongen en badföreståndare,
tre simlärare.

Vårbybadet.

Vårby; t. 46 73 01.

(Utarrenderat.)

Ängbybadet.

Färjestadsvägen (Södra Ängby), Bromma; t. 37 08 76.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, fyra *simlärare*.

Erstaviksbadet.

Vid Erstavikens norra strand, 20 min. gångväg från Solsidans station; t. 17 10 90.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, en *simlärare*.

Hässelbybadet.

»Allmänna badet»; t. 38 14 31.

En *badföreståndare*.

Sol- och duschbad.

Solviksbadet.

Smedslätten, Bromma; t. 25 04 00.

Stora Essingens friluftsbad.

Invid Oxhållshamnen å öns västra sida; t. 51 63 51.

Gröndalsbadet.

I kv. Bommen vid Sjöbjörnsvägen, Gröndal, Sv.

Hjorthagens solbad.

Vid Wenströmsvägen, Hjorthagen.

Eckbackens solbad.

Inom Eckbacken invid Norra Brunns- viken.

Lokaler för gymnastik och inomhusidrott.

Eriksdalshallen.

Ringvägen 70, Sö.; t. 43 88 90 och 43 89 15 (biljettbeställn.), 42 00 06 (föreståndaren), 43 91 18 (huvudkassören).

Övervaktmästare (16).

Masreliez, W. L.

En *huvudkassör*, två *vaktmästare* samt *städerskepersonal*.

Vasa gymnastikhall.

Hälsingegatan 4, Va.; t. 30 46 74.

En *vaktmästare*.

Forsgränksa gymnastikhallen.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen, Sö.; t. 40 11 02.

Två *biträden*.

Frilufts-, instruktions- och ungdomsverksamhet.

För att tillgodose stadens invånares behov av markutrymmen för friluftsliv har staden in-

köpt stora områden. Under styrelsens förvaltning stå friluftsområdena Tyresta, Äva, Lissma, Flatenområdet med Orhem, Farstanäset och Liljedal, Finnhamn och Grinda ävensom fyra mindre sådana områden i Mälarhöjden, Hökarängen och Södra Ängby.

Tyresta i Österhaninge socken omfattar 1,416 hektar. Flatenområdet med Orhem ligger helt innanför stadsgränsen i sydost och omfattar cirka 400 hektar. Farstanäset, som omfattar 43 hektar och är beläget på sjön Magelungens södra strand, utnyttjas såsom ett allmänt tältområde. Fem föreningsstugor finnas uppförda där. Liljedals friluftsområde på Ekeröns norra strand ett par mil väster om staden utgöres av ett skogsområde om cirka 40 hektar. De mindre områdena vid Mälarhöjden, Hökarängen och Södra Ängby med en areal av tillhoppa ungefär 50 hektar användas såsom tältområden. Egendomen Finnhamn är belägen öster om Ingmarsö vid Husaröleden och omfattar ett antal öar med tillsammans en areal av 90 hektar. Grinda ligger utmed segelleden till Sandhamn mellan Värmdö och Ljusterö och innehåller en total areal av cirka 160 hektar. Genom en donation har staden år 1949 blivit ägare till Särso om 10 hektar omedelbart norr om Finnhamn.

Förutom nu nämnda områden under styrelsens förvaltning finnas även ett antal andra områden, där styrelsen har möjligheter att vidtaga åtgärder till främjande av stockholmarnas friluftsliv. Staden äger samtliga aktier i fastighetsaktiebolaget Nacka (se sid. 526), vilket förvaltar Nacka friluftsområde, beläget omedelbart intill stadens sydöstra gräns. Egendomen omfattar 716 hektar. För friluftsliv utnyttjas även Kanaans friområde utefter Mälarens strand i Hässelby med en areal av c:a 200 hektar, egendomarna Skärholmen och Vårby, som sammanlagt ca 200 hektar, egendomen Ägesta söder om sjön Magelungen om c:a 1,000 hektar samt egendomen Norrga om c:a 200 hektar vid sjön Getaren i Grödinge socken. Gålön är stadens största friluftsområde med en areal av 1,820 hektar. Ön har fastlandsförbindelse och är belägen cirka 30 km sydost om Stockholm. Rånö, som är beläget vid Mysingen öster om Nynäshamn och omfattar cirka 450 hektar, förvärvades av staden år 1949. Nätarö är beläget ett par km söder om Rånö och omfattar cirka 555 hektar, varav staden förvärvade cirka 550 hektar år 1949 och cirka 5 hektar år 1953. Sistnämnda är förvärvades även Ängsholmen, som är belägen nordväst om Nätarö och omfattar cirka 35 hektar. Lissma friluftsområde förvärvades av staden år 1952 och består av två partier, som tillsammans omfatta cirka 522 hektar. Innanför stadsgränsen ligga fyra mindre friområden, nämligen Grimtaskogen, Judarnreservatet, Kakanäsområdet samt naturkorridoren från Skanstull öster ut förbi Lilla Sickla mot Nacka friluftsreservat å tillhoppa cirka 240 hektar. Den

IFS

kronan tillhöriga egendomen Fjärdlång i södra skärgården med en areal av cirka 350 hektar har efter viss ekonomisk förbindelse från stadens sida av kronan avsatts såsom en naturallmänning för stadsinvånarnas behov.

Den mark, som styrelsen disponerar för friluftsliv, belöper sig till c:a 7,500 hektar på fastlandet och 1,500 hektar i skärgården, vilket med nuvarande befolkningsantal i staden om c:a 750,000 invånare motsvarar c:a 120 m² per invånare.

På Grinda och Finnhamn har styrelsen iordningställt *semesteranläggningar*.

I april 1949 invigdes segelfartyget af Chapman såsom Stockholms första permanenta *vandrarhem*. Fartyget, som ligger förankrat på Stockholms ström vid Skeppsholmen, har upplåtits till Svenska Turistföreningen för ändamålet.

För att främja *roddidrotten* har styrelsen till vissa klubbar upplåtit ett antal kapproddbåtar att användas för motions- och långfärdsrodd.

Styrelsen har även iordningställt en roddbassäng i Östra realläroverket för inomhusträning och upplåtit densamma till Svenska roddförbundets mellersta kretsstyrelse utan ersättning. En permanent roddbana har anordnats i norra Brunnsviken. För allmänhetens nöjesrodd uthyras 25 roddbåtar, förlagda till Rålambshov och Eriksdalslunden.

Vid Drevviken ha sex byggnader iordningställt såsom föreningsgård, vilka tillsammans bilda »Drevvikens idrottsby».

Vid Enschede idrottsplats och i Fagersjö finnas *sportstugor*, till vilka allmänheten har tillträde.

För att bereda den lägerlivsidkande allmänheten tillfälle till ordnad *camping* och för att koncentrera ett större antal av dess utövare till för ändamålet lämpliga platser i Stockholms omgivningar har staden till deras förfogande ställt särskilda *lägerlivsområden*, där vissa för ändamålet erforderliga anordningar vidtagits. Sådana lägerlivsområden finnas för långtidstältning invid sjöarna Flaten och Älten, intill Mälarenhöjdens friluftsbad, å Farstanäset vid sjön Magelungen, vid Hökarängen, vid Nibbla å Ekerö och å skärgårdsreservaten Finnhamn, Grinda, Rånö, Nätarö och Gålö. För korttids-tältning finnas dessutom lägerlivsområden för turister vid Bredäng och vid Södra Ängby i närheten av Ängbybadet. Från och med år 1940 registreras på alla lägerlivsområden samtliga tältande och varje tältinnehavare har att erlägga en mindre tältningsavgift.

Styrelsen har anordnat en *kanotled* å en längd av 20 km samt *cykelstigar* söder om staden å samma längd.

Av Föreningen för skidlöpningens och friluftslivets främjande hava, delvis i samarbete med andra organisationer, anlagts *skidbackar* vid Fiskartorpet ävensom en större sportstuga, vilken under hela året är avgiftsfritt tillgänglig

för den idrottsutövande allmänheten. Till föreningens verksamhet lämnar staden bidrag (jfr sid. 570). Å styrelsens stat äro medel upptagna för underhåll och drift av skidbackar, därav två i Enschede, en i Hammarbyhöjden, en i Älvsjö, en i Blommensberg, två i Stadshagen, en vid Stora Mossen i Bromma samt en vid Rosendal på Djurgården ävensom av smärre skid- och teknikbackar i stadens parker och ytterområden. Inom staden och dess närmaste omgivning anordnas ett antal *skidspår* till en sammanlagd längd av cirka 380 km.

För att möjliggöra orienteringslöpning ha permanenta orienteringsleder upplagts med fasta orienteringspunkter till växlande antal inom olika terrängområden i Stockholmstrakten.

Styrelsen ställer vissa staden tillhöriga vattenområden till stockholmarnas förfogande för *amatörfiske*. Genom olika fiskevårdande åtgärder ökas fiskebeståndet. 15,000 fiskekort tillhandahållas allmänheten under år 1954 för rätt till fiske i ett trettiotal vatten i Mälaren, Salt-sjön och insjöar i Stockholms närmaste omgivningar.

Styrelsen förvaltar samtliga staden tillhöriga *hamn- och uppläggningsplatser* för småbåtar.

En omfattande *instruktions- och ungdomsverksamhet* bedrivs av styrelsen. För att intressera den till klubbar ej anslutna ungdomen för idrottsutövning på fritiden drives en speciel idrottspropaganda bland sådan ungdom. Med hjälp av kända idrottsmän samt ungdomsledar-utom idrottens krets anordnar styrelsen instruktionsverksamhet i fri idrott på idrottsplatserna, utbildning av ledare och instruktörer inom skilda idrottsgrenar, friluftsgymnastik och sportledarverksamhet för sådan ungdom. Deltagandet är avgiftsfritt. Styrelsen vidtager även åtgärder för lägerverksamhet på Finnhamn, Grinda och Nätarö.

I syfte att åstadkomma ett effektivare utnyttjande av skolornas obligatoriska friluftsdagar ställer styrelsen kunniga ledare till lärarnas förfogande. Därjämte anordnas ett stort antal permanenta terrängbanor, orienteringsleder, punkt-orienteringsbanor m. m. på lämpliga terrängområden inom staden eller dess närmaste omgivningar. I samarbete med skid- och friluftssfrämjandet samt turistföreningen m. fl. anordnar styrelsen under sportlovet utflykter och utfärder samt instruktion i vinteridrottens olika grenar.

Styrelsen söker slutligen att i möjligaste mån stödja idrotts- och friluftssorganisationerna med kontanta bidrag ävensom genom att ställa instruktörer till deras förfogande.

Stat år 1955. (Friluftssverksamhet, ungdomsverksamhet m. m.) Utgifter: driftbudgeten 2,160,686 kr. (däruv engångs 556,100 kr.), dessutom förlagsmedel 47,399 kr., kapitalbudgeten 40,000 kr. (engångs), låne-medel, i linjen 677,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 464,200 kr.

Friluftssintendent (31).

Thor, E. V.

*Kammarsskrivare (21).*Vakant, *tf.* Löwgren, E. A.*Tillsynsman (19).*

Hemming, B. O.

Verkmästare (18).

Karlstrom, K. S.; kontor vid Skarpnäcks sportfält, t. 59 27 13.

Båttillsynsman (17).

Tebelius, B. G.

Ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

Instruktions- och ungdomsverksamhet.

Kontor: Zinkensdamms idrottsplats; ungdomsidrott: t. 40 13 16; kursverksamhet: t. 40 16 52; skolorngdomsutflykter och läger: t. 40 13 60.

Förste sportledare (23).

Öst, N. O.

Friluftssassistent (13).

Lindkvist, C. E. R.

Ett kontorsbiträde.

Lägerlivsområden.

Flaten och Älten.

Flatenbadet, Stockholm 20; t. 93 01 00.

Föreståndare (17).

Hertzell, N. G. (se även sid. 206).

Mälarhöjden.

Mälarhöjdens friluftsbad vid Jakobsberg i Sättravägens förlängning; t. 46 12 71.

Farstanäset.

Södertörns villastad; t. 94 14 45.

Liljedal.

Ekerö socken; t. 0756 + 200 28.

Ängby.

(För turister.)

Invid Ängbybadet; t. 37 08 76.

Bredäng.

(För turister.)

Södertäljevägen, vid Mälarhöjdens idrottsplats; t. 46 11 18.

Friluftsområden på fastlandet.

Tyresta.

Österhaninge socken; t. 97 02 50.

Biträdande tillsynsman (13).

Helgöstan, G. E.

Åva.

Tyresö socken; t. 91 71 51.

Gålö.

Österhaninge socken; t. 0750 + 331 56,
0750 + 331 26.

Lissma.

Huddinge socken.

Nacka, Orhem och Drevviken.

Tel. 93 05 68.

Biträdande tillsynsman (13).

Ringblom, S.

Friluftsområden i skärgården.

Finnhamn.

Ljusterö socken; t. 0764 + 460 02.

Grinda.

Värmdö socken; t. 0764 + 490 72.

Nätarö.

Utö socken; t. 0752 + 118 30.

Rånö.

Utö socken; t. 0750 + 570 85.

Tillsynsman (6,084 kr.)

(för Nätarö och Rånö).

Andersson, V. T.

Vid idrottsstyrelsen har under år 1954 antalet sysselsatta arbetare varit i medeltal 176 st.

Stockholms stads civilförsvarsnämnd.

Civilförsvarsnämnden.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 222020 (växel). Nämnden sammanträder som regel en gång i månaden.

Enligt civilförsvarskungörelsen den 14 september 1944 tillkommer civilförsvaret: a) att planlägga och i enlighet med meddelade föreskrifter verkställa erforderliga åtgärder för civilbefolkningens samt anläggningars, byggnaders och annan egendoms skyddande mot fientliga anfall, särskilt flyganfall, ävensom mot spioneri och sabotage; b) att ingripa mot sådan brand eller skada, som förorsakas av fientlig verksamhet, ävensom i övrigt begränsa eller lindra följderna av dylik verksamhet; c) att under krig och, i den mån k. m:t därom förordnar, vid krigsfara ingripa jämval mot annan brand eller skada än sådan, som förorsakas av fientlig verksamhet; d) att planlägga och genomföra undanförsel och förstöring, i den mån sådan verksamhet icke enligt vad därom är eller kan vara bestämt åvilas annan myndighet än civilförsvarsmyndighet; e) att, i den mån k. m:t därom särskilt förordnar, vidtaga åtgärder för omhändertagande av en mera omfattande flyktingström; samt f) att i övrigt handhava sådan på det allmänna ankommande civil verksamhet för rikets försvaret, som icke enligt vad därom är eller kan vara föreskrivet åvilas annan myndighet än civilförsvarsmyndighet.

Riket indelas i civilförsvarsområden. Stockholms stad tillhör Stockholms civilförsvarsområde, i vilket förutom staden ingår Sundbyberg, Solna, Nacka, Saltsjöbaden samt Lidingö.

Den centrala ledningen av civilförsvaret utövas under k. m:t av civilförsvarsstyrelsen. Inom varje län handhar länsstyrelsen ledningen av civilförsvaret. Länsstyrelsens uppgift har i civilförsvarskungörelsen närmare angivits så, att å densamma ankommer att leda och övervaka planläggningen av civilförsvaret samt att tillse att statliga och kommunala myndigheter samt enskilda fullgöra sina skyldigheter i enlighet med verkställd planläggning. Länsstyrelsen har

vidare att anordna övningar m. m. samt att leda och övervaka civilförsvarsutbildningen. I Stockholm ankomma dessa uppgifter å överstätt-hållarämbetet. Den omedelbara ledningen av civilförsvaret inom varje civilförsvarsområde tillkommer civilförsvarschefen, vars uppgifter i stort sett angivas med samma ordalag som ifråga om länsstyrelse. De grundläggande bestämmelserna rörande civilförsvarets omfattning och beskaffenhet inom varje civilförsvarsområde skola upptagas i en organisationsplan. Förslag till sådan plan skall upprättas av civilförsvarschefen i samråd med den eller de civilförsvarsnämnder, som finnas inom civilförsvarsområdet. Över förslaget skola de, som i allmänhet utöva kommunernas beslutanderätt, erhålla tillfälle att yttra sig. Organisationsplan skall därefter fastställas av länsstyrelsen. I den mån kostnaderna för civilförsvaret icke täckas av statsmedel, skola de årligen fördelas mellan kommunerna inom ett civilförsvarsområde i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som inom varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid nästföregående års taxering till allmän kommunalskatt. Påstår kommun, att särskilda skäl finnas för annan fördelningsgrund, åger länsstyrelse (överstätt-hållarämbetet) förordna huru fördelningen skall ske.

Det åligger kommun att i enlighet med den ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944, som trätt i kraft den 1 juli 1949 bl. a. att genom sina myndigheter lämna civilförsvarschefen biträde i sådana frågor rörande civilförsvaret som hava samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden, att jämligt gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen samt att utföra källarrumsgenombrott för allmänna och enskilda skyddsrum.

De kommunen åvilande uppgifterna med avseende å civilförsvaret skola handhavas av en civilförsvarsnämnd.

Stadsfullmäktige beslöto den 18 december 1944 att tillsätta *Stockholms stads civilförsvarsnämnd*. Denna nämnd skall enligt samma beslut

bestå av fem ledamöter, av vilka minst en skall vara kvinna. För varje ledamot skall utses en ersättare. Uppdraget skall gälla för fyra år. Avgår ledamot eller ersättare under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, skall fyllnadsval anställas för återstående tid. Civilförsvarschef må ej vara ledamot eller ersättare i civilförsvarsnämnd, ej heller den som icke uppnått tjugutre års ålder eller som icke råder över sig och sitt gods. Ledamot eller ersättare må kunna avsäga sig uppdraget: a) om han icke är boende inom kommunen; b) om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget; c) om han efter fyra års tjänstgöring som ledamot i nämnden är i tur att därifrån avgå samt d) om han uppnått sextio års ålder eller eljest uppgiver hinder, som av den väljande myndigheten godkännes. Vid civilförsvarsnämnds sammanträde äger civilförsvarschefen att närvara och deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att, om han så önskar, få sin mening antecknad till protokollet. Han äger därjämte påkalla sammanträde av nämnden för behandling av vissa frågor. Civilförsvarsnämnd utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Endera av ordföranden och vice ordföranden skall vara icke krigstjänstskyldig person.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i civilförsvarsnämnden för åren 1953—1956 ägde rum den 5 december 1952.

Författningar. Civilförsvarslag 15 juli 1944, med ändr. (Kfh 1946: sid. 1353; Svf 1947: nr 388, 1948: nr 432, 1950: nr 46, 1951: nr 271, 289, 1952: nr 91). K. civilförsvarskungörelse 14 sept. 1944 (Kfh 1946: sid. 1377), med ändr.

Stat år 1955. Utgifter: driftbudgeten 254,242 kr., dessutom förlagsmedel 6,390,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 101,700 kr.

Civilförsvarsnämndens ledamöter

(för åren 1953—1956).

Ordförande.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskomst.

Vice ordförande.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Abelin, H. O. Hj. R:son, revisorsassistent.

Henström, U. K. A., överlärare.

Nihlfors, f. Cassel, Margit M. S., fru.

Ersättare¹⁾.

Brundell, A. B., ombudsman.

Lundmark, B. G., köpman.

Risslander, G., byggnadsingenjör.

Bjuvberg, J. B. A., kassör.

Lindahl, Annie, folkskollärarinna.

Sekreterare (840 kr.).

Karlöf, E. A., tf. ekonomidirektör; t. 22 20 20 (växel) (se sid. 187).

Revisorer.

Gemensamma för direktionen för stadens rätts- och polisväsen m fl. (se sid. 65).

Som civilförsvarsnämndens verkställande organ fungerar gatukontoret (se sid. 186).

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter, inberäknat ordföranden och vice ordföranden, vilkas ersättare de i första hand skola vara.